

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta
Ústav radiologie, toxikologie a ochrany obyvatelstva

Bakalářská práce

**Výchova a vzdělávání zdravotně postižených
osob na úseku ochrany obyvatelstva – tvorba
vzdělávacích materiálů**

Vypracovala: Petra Dvořáková

Vedoucí práce: Ing. Mgr. Marie Charvátová

České Budějovice 2016

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývala problematikou výchovy a vzdělávání zdravotně postižených osob na úsek ochrany obyvatelstva. Cílem práce bylo posoudit současný stav výchovy a vzdělávání zdravotně postižených dětí, žáků a studentů v oblasti ochrany obyvatelstva v Kraji Vysočina, a dále navrhnout a vytvořit adekvátní vzdělávací materiály pro jednotlivé typy zdravotního postižení, tak aby danému postižení odpovídaly svým obsahem a svou formou. Práce je rozdělena na dvě části, část teoretickou a část výzkumnou.

V teoretické části byl popsán vývoj ochrany obyvatelstva v České republice, dále byla provedena rešerše právních norem zabývající se problematikou ochrany obyvatelstva. Velká část práce byla věnována vzdělávací soustavě České republiky, kdy byla provedena rešerše zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a vyhlášky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných. V této části práce byly popsány jednotlivé typy zdravotního postižení včetně způsobů vzdělávání takto zdravotně znevýhodněných osob. Další část byla věnována preventivně výchovné činnosti Hasičského záchranného sboru České republiky, podpoře výuky problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ od Hasičského záchranného sboru České republiky. Zvláštní pozornost byla věnována preventivně výchovné činnosti Hasičského záchranného sboru Kraje Vysočina.

Ve výzkumné části byla popsána metodika výzkumu. Požadované informace byly získány formou PAPI – Paper and Pen Interviewing u hasičských záchranných sborů krajů a formou dotazníkového šetření u ředitelů a pedagogů speciálních škol na území Kraje Vysočina. U hasičských záchranných sborů se jednalo o kvalitativní výzkum, u ředitelů a pedagogů speciálních škol se jednalo o kvantitativní výzkum.

Rozhovory formou PAPI u hasičských záchranných sborů krajů obsahovaly 10 otázek. Rozhovor zkoumal, zda probíhá preventivně výchovná činnost v mateřských, základních a středních školách a v mateřských, základních a středních školách pro

zdravotně postižené děti, žáky a studenty. Součástí rozhovoru byly vyplněny tabulky, které sloužily k získání informací o vývoji preventivně výchovné činnosti v jednotlivých krajích v letech 2010 – 2015. Část rozhovoru se zabývala dispozicí pomůcek pro nevidomé, neslyšící a mentálně postižené. K realizaci výzkumu přistoupilo 86 % hasičských záchranných sborů krajů.

Dotazník pro ředitele speciálních škol obsahoval 17 otázek, které se týkaly základních informací o škole, další otázky se týkaly hodinové dotace výuky problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ a dostatečností pomůcek pro výuku dané problematiky, dále dostatečnosti pomůcek pro zdravotně postižené, zejména pro nevidomé, neslyšící a mentálně postižené. Dotazník dále obsahoval otázky týkající se speciálního proškolení pedagogů, kteří se věnují problematice „Ochrana člověka za mimořádných událostí“, a otázky, které se týkaly praktických nácviků, preventivně výchovné činnosti a pořádání exkurzí na stanice Hasičského záchranného sboru Kraje Vysočina. Návratnost dotazníků byla 68 %.

Dotazník pro pedagogy speciální škol obsahoval 22 otázek, které se týkaly základních informací o respondentech. Další otázky byly rozděleny do dvou bloků. Blok I. se týkal sebereflexe a obsahoval otázky týkající se vzdělávání pedagogů na úseku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“. Blok II. se zabýval vzděláváním dětí, žáků a studentů a obsahoval otázky zabývající se rozsahem výuky dané problematiky, používanými metodami při výuce, další otázky se týkaly dostatečnosti pomůcek, zejména pak pro zdravotně postižené – nevidomé, neslyšící a mentálně postižené. Návratnost dotazníků byla 58 %.

Výsledky dotazníkového šetření byly zpracovány pomocí programu Excel ze softwarového balíku Microsoft Office a jsou vyhodnoceny formou grafů a tabulek.

Práce poskytuje náhled na problematiku výuky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ a názory pedagogů na toto téma. Bakalářská práce poukazuje na nedostatečnost výchovy a vzdělávání zdravotně postižených dětí, žáků a studentů v oblasti ochrany obyvatelstva v Kraji Vysočina. Výsledky ukazují zejména nedostatečnost pomůcek pro nevidomé, neslyšící a mentálně postižené. Součástí práce

je návrh na vytvoření adekvátních vzdělávacích materiálů pro dané druhy postižení. Výsledky práce, zejména pak návrhy na vytvoření materiálů, by mohly sloužit jako vzdělávací materiál pro výchovu a vzdělávání zdravotně postižených osob.

Klíčová slova:

výchova a vzdělávání

děti, žáci a studenti

zdravotní postižení

ochrana člověka za mimořádných událostí

vzdělávací materiály

ABSTRACT

This Bachelor thesis deals with the topic of education and training disabled people in the population protection division. The aim of the thesis is to assess the present state of education and training of the disabled children, pupils and students in the population protection division in the Highland region and to propose and create appropriate educational materials for several types of disabilities corresponding to these disabilities with content and form. This thesis is divided into two parts, the theoretical part and the research.

The theoretical part described the development in the population protection division in The Czech Republic, there was done a research of the legal standards connected with the population protection. A very large part deals with the educational system of the Czech republic, there was done a research of the law Nr. 561/2004 coll., about pre-school, primary, secondary, higher professional and other education (Education Act) and the Decree of The Ministry of Education, Youth and Sports Nr. 73/2005 coll., about education of children, pupils and students with special education needs and education of exceptionally talented children. In this part were described specific types of disabilities including the ways of education these disabled persons. The other part of the work deals with the preventive educational activities of The firebrigade of the Czech republic, the support of education connected with “Population protection division in emergencies“ from The firebrigade of the Czech republic. Special attention was paid to preventive educational activities of The firebrigade of the Highland region.

In the research part there was described methodology of the research. The information needed was collected through the form of PAPI – Paper and Pen Interviewing at the firebrigades of the regions and through the survey at headmasters and teachers in Special Schools in the Highland region. It was a qualitative research at the firebrigades and a quantitative research at the headmasters and teachers in Special Schools.

The interviews in PAPI form at the firebrigades included 10 questions. The aim of them was to examine whether there are the preventive educational activities in

Kindergartens, primary and secondary schools for children, pupils and students with special needs. The part of these interviews were completed charts that helped to find information about the development of the preventive educational activities in particular regions during the years 2010 and 2015. A part of the interview dealt with dispositions of the aids for blind, deaf and mentally handicapped persons. 86 % of the firebrigades in the regions took part in this research.

The questionnaire for the headmasters of special schools included 17 questions related to basic information about the school, some questions reflected the amount of hours devoted to education of the problematics of “Population protection division in emergencies“ and the right amount of aids for education of this problematics, also the right amount of aids for disabled persons mainly the blind, deaf and mentally handicapped persons. There were questions covering the special training of the teachers working with the problematics of “Population protection division in emergencies“, moreover the questions dealing with the practical training, preventive educational activities and making excursions in stations of The firebrigade of the Highland region. 68 % of questionnaires were countered.

The questionnaire for the teachers of special schools included 22 questions related to basic information about the answerers. The other questions were divided into two parts. Part I included reflection, there were questions asking about education of the teachers in the problematics of “Population protection division in emergencies“. Part II included education of children, pupils and students, the questions included the range of teaching this problematics, the method used for this, the other questions dealt with the right amount of aids especially for the disabled – blind, deaf and mentally disabled persons. 58 % of questionnaires were countered.

The results were compiled in Excel from Microsoft Office software package and they are evaluated in graphs and tables.

This thesis gives preview on the problematics of “Population protection division in emergencies“ and opinions of the teachers. This Bachelor thesis shows the insufficiency in education and training for disabled children, pupils and students in the protection

division in the Highland region. The results show mainly the insufficiency of aids for the blind, deaf and mentally disabled persons. The part of this thesis is also the suggestion for making adequate educational materials for these disabilities. The results of this thesis, especially the suggestions for making educational materials, could be used as educational material for education and training for the disabled persons.

Key words:

education and training

children, pupils and students

disabled persons

population protection division in emergencies

educational materials

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 3. 5 2016

.....

Petra Dvořáková

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí bakalářské práce Ing. Mgr. Marii Charvátové za její odborné vedení, trpělivost, ochotu a cenné rady, které mi poskytla při řešení dané problematiky. Dále děkuji všem respondentům, kteří se podíleli na výzkumu.

OBSAH

ÚVOD	13
1 TEORETICKÁ ČÁST	14
1.1 Vývoj ochrany obyvatelstva v České republice	14
1.2 Přípravenost na mimořádné události a krizové situace	15
1.3 Tísňové informace poskytované obyvatelstvu	19
1.4 Vzdělávací soustava České republiky	20
1.4.1 Předškolní vzdělávání	21
1.4.2 Základní vzdělávání	21
1.4.3 Střední vzdělávání	22
1.4.4 Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	22
1.4.5 Zdravotní postižení	23
1.5 Ochrana člověka za mimořádných událostí	25
1.5.1 Předškolní vzdělávání	26
1.5.2 Základní a střední vzdělávání	26
1.5.3 Preventivně výchovná činnost HZS České republiky	27
1.5.4 Podpora výuky	28
1.5.5 Preventivně výchovná činnost HZS Kraje Vysočina	30
2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	31
2.1 Výzkumné otázky	31
2.2 Metodika výzkumu	31
2.3 Charakteristika výzkumných souborů	34
3 VÝSLEDKY	36

3.1	Výsledky dotazníkového šetření pro hasičské záchranné sbory krajů	36
3.2	Výsledky dotazníkového šetření ředitelů speciálních škol na území Kraje Vysočina	51
3.3	Výsledky dotazníkového šetření pedagogů speciálních škol na území Kraje Vysočina	65
4	DISKUZE	80
4.1	Současný stav preventivně výchovné činnosti hasičských záchranných sborů krajů	80
4.2	Současný stav výchovy a vzdělávání zdravotně postižených osob na úseku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ v Kraji Vysočina.....	81
4.2.1	Ředitelé speciálních škol	81
4.2.2	Pedagogové speciálních škol	83
4.3	Shrnutí	85
5	ZÁVĚR.....	89
6	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	97
7	PŘÍLOHY	103

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

CO	Civilní obrana
CPO	Civilní protiletecká ochrana
GŘ HZS ČR	Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky
HZS	Hasičský záchranný sbor
IPCHO	Prostředky individuální ochrany
IZS	Integrovaný záchranný systém
JSVV	Jednotný systém varování a vyrozumění
KS	Krizová situace
MU	Mimořádná událost
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
ORP	Obec s rozšířenou působností

ÚVOD

S různými typy mimořádných událostí se v dnešní době setkáváme každý den. Vznik mimořádné události je ve většině případů rychlý a nečekaný, mimořádné události si nevybírají místo ani čas svého vzniku. Proto je důležité, aby každý člověk věděl, jak se má v dané situaci chovat. Důležitá je tedy zejména výchova a vzdělávání dětí, žáků a studentů ve školách, a to včetně škol speciálních. Pro zdravotně postižené děti, žáky a studenty jsou však zapotřebí speciální vzdělávací materiály, které svou formou a obsahem odpovídají druhu a míře danému zdravotnímu postižení.

Tyto materiály má však k dispozici pouze minimum škol, neboť materiály nejsou pro určité druhy postižení téměř k dispozici, v ostatních případech jsou drahé a pro školy tedy nedostupné.

Další podmínkou správného vzdělávání zdravotně postižených dětí, žáků a studentů jsou dobře informovaní pedagogové, kteří jim mohou předat své vědomosti. Pedagogové se však nechtějí mnohdy v této problematice vzdělávat, neboť vzdělávání zdravotně postižených dětí, žáků a studentů mohou považovat v této oblasti za zbytečné.

Bakalářská práce se zabývá současným stavem výchovy a vzdělávání zdravotně postižených osob na úseku problematiky ochrany obyvatelstva a dispozicí pomůcek pro jednotlivé druhy zdravotního postižení. Cílem práce bylo posoudit současný stav výchovy a vzdělávání zdravotně postižených dětí, žáků a studentů v oblasti ochrany obyvatelstva v Kraji Vysočina, a dále navrhnout a vytvořit adekvátní vzdělávací materiály pro jednotlivé typy zdravotního postižení, tak aby danému postižení odpovídaly svým obsahem a svou formou.

Pro výzkumnou část práce byly vytvořeny tři dotazníky, které sloužily k dotazníkovému šetření mezi Hasičskými záchrannými sbory krajů, dále mezi řediteli speciálních škol v Kraji Vysočina a mezi pedagogy těchto zařízení.

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Vývoj ochrany obyvatelstva v České republice

Ochrana obyvatelstva se začala v České republice rozvíjet přijetím zákona č. 82/1935 Sb., o ochraně a obraně proti leteckým útokům. Plnění úkolů ochrany obyvatelstva bylo v sekci civilní protiletecké ochrany (dále jen CPO), které spadalo pod ministerstvo vnitra (dále jen MV). Území České republiky bylo rozděleno do kategorií, a to podle toho, jaké danému území hrozilo letecké napadení. Pro každou kategorii byla stanovena opatření, mezi hlavní patřilo zajištění plynových masek pro obyvatele a dostatečné množství úkrytů. (1)

V období okupace spadalo řízení COP pod protektorátní policii, od poloviny roku 1941 patřily složky CPO pod říšské složky pořádkové policie. Po skončení druhé světové války začalo MV s likvidací protiletecké ochrany. K obnovení došlo v roce 1951 vládním usnesením o civilní obraně (dále jen CO), působnost CO spadala pod MV. Pojem obrana představoval širší a aktivnější činnost, než předešlý pojem ochrana. Struktura CO se opírala zejména o vojenskou část. (1)

Během padesátých let minulého století byla přijata opatření proti použití zbraní hromadného ničení, probíhala výstavba stálých úkrytů CO a zabezpečení ochrany obyvatelstva pomocí prostředků individuální ochrany (dále jen IPCHO). Od 1. ledna 1976 byla CO převedena do působnosti federálního ministerstva národní obrany, která byla součástí Československé lidové armády. Úkolem CO byla opatření proti nepřátelskému napadení. Tato opatření a příprava se prováděly za mírového stavu a účastnili se ho všichni obyvatelé. (1)

V roce 1981 byl schválen dokument „Komplexní zdolávání CO ČSSR“, o rok později „Směrnice o zabezpečení obyvatelstva prostředky IPCHO“. Podle těchto dokumentů „bylo obyvatelstvo vybavováno prostředky IPCHO v pořadí: příslušníci jednotek CO, osazenstvo objektů výrobní sféry, děti do 15 ti let, ostatní tzv. neaktivní obyvatelstvo“. Záchrané a likvidační práce při napadení, haváriích nebo živelních

pohromách prováděly jednotky CO nebo nevojenské jednotky. V České republice bylo cílem vytvořit systém ochrany obyvatelstva, který by se podobal systému vyspělých zemí, proto 19. ledna 1990 provedl prezident republiky ratifikaci Dodatkového protokolu k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně mezinárodních ozbrojených konfliktů a konfliktů nemající mezinárodní charakter, přijatých v Ženevě dne 8. června 1977. Přijetím zákona České národní rady č. 21 z 21. prosince 1992 se znovu začíná hovořit o civilní ochraně. Tento pojem více odpovídá mezinárodnímu právu. Od 1. ledna 1994 plnily úkoly civilní ochrany okresní úřady, od 1. ledna 2001, kdy bylo vytvořeno v rámci MV Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky (dále jen GŘ HZS ČR), spadaly úkoly civilní ochrany pod tento institut. (1)

Mezi základní hodnoty státu podle ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky patří *„zajištění svrchovanosti a územní celistvosti České republiky, ochrana jejích demokratických základů a ochrana životů, zdraví a majetkových hodnot“* (2). Dle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů se ochranou obyvatelstva rozumí *„plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku“* (3).

Ochrana obyvatelstva představuje soubor činností veřejné správy, právnických a podnikajících fyzických osob, ale i občanů, které vedou k zabezpečení ochrany života, zdraví a majetku před působením mimořádných událostí (dále jen MU) či krizových situací (dále jen KS). Důležitým úkolem je plánování a organizování prevence, připravenosti a řešení těchto situací. (4)

1.2 Přípravenost na mimořádné události a krizové situace

Ministerstva a jiné správní úřady provádí při přípravě ochrany obyvatelstva analýzu ohrožení a vedou přehled možných zdrojů rizik. S možných vznikem nových hrozeb a vzrůstajícím počtem rizik připravují návrhy legislativy, aby byla neustále zajištěna

ochrana obyvatelstva. MV provádí vedle přípravy na MU a integrovaného záchranného systému (dále jen IZS) také přípravu na ochranu obyvatelstva. Dle odstavce 4 § 7 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, plní další úkoly v působnosti MV – GŘ HZS ČR. Mezi tyto úkoly týkající se ochrany obyvatelstva patří zpracování koncepce ochrany obyvatelstva, pořádání instruktáží a školení, regulování zřízení zařízení civilní ochrany, po projednání s Ministerstvem pro místní rozvoj stanovuje „*stavebně technické požadavky na stavby určené k ochraně obyvatelstva při mimořádných událostech, k zabezpečení záchranných prací, ke skladování materiálu civilní ochrany a k ochraně a ukrytí obsluh důležitých provozů.*“ (3, 5)

Také orgány kraje zajišťují přípravu na ochranu obyvatelstva. Krajský úřad „*sjednucuje postupy obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a územních správních úřadů s krajskou působností v oblasti ochrany obyvatelstva*“. Úkoly krajského úřadu plní hasičský záchranný sbor (dále jen HZS) kraje, který dále připravuje instruktáže a školení, připravuje a usměrňuje evakuaci, nouzové ubytování, nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými opatřeními, dále připravuje a řídí humanitární pomoc, hospodaření s materiálem civilní ochrany, vede evidenci staveb civilní ochrany a provádí jejich kontrolu, z hlediska ochrany obyvatelstva je dotčeným orgánem v územním a stavebním plánování. HZS kraje dále plní úkoly v oblasti ochrany obyvatelstva na úrovni obce s rozšířenou působností (dále jen ORP), kde řídí spolupráci mezi obecním řadem ORP s územními správními úřady a ostatními obcemi v jeho správním obvodu. (3)

Orgány obcí tvoří základní prvek při zajištění ochrany obyvatelstva na území obce. Měly by se podílet na informování o možném ohrožení, plánovaných opatřeních a postupu při řešení MU. Obecní úřad zajišťuje varování, evakuaci a ukrytí, podílí se na nouzovém přežití obyvatelstva, má na starosti hospodaření s materiálem civilní ochrany, vede evidenci o stavbách civilní ochrany a provádí jejich kontrolu. Úkoly obcí v oblasti ochrany obyvatelstva mohou plnit jednotky sboru dobrovolných hasičů obce, pokud jsou zřizovány. „*Obecní úřad seznamuje právnické a fyzické osoby v obci s charakterem možného ohrožení, s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi*

a ochranou obyvatelstva. Za tímto účelem organizuje jejich školení.“ Toto školení organizuje obecní úřad společně s HZS kraje. (3, 5)

Přípravenost na KS, jejich řešení a ochranu kritické infrastruktury zajišťuje vláda České republiky, která dle § 4 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) „*ukládá úkoly ostatním orgánům krizového řízení, řídí a koordinuje jejich činnost*“, dále určuje ministerstva či jiné ústřední správní úřady pro přípravu na řešení konkrétních KS, vláda České republiky pro řešení KS zřizuje Ústřední krizový štáb a stanovuje kritéria pro určení prvků kritické infrastruktury. (6)

„Ministerstva a jiné ústřední správní úřady zajišťují připravenost na řešení krizových situací v jejich působnosti.“ Jsou povinná zřizovat pracoviště krizového řízení a krizový štáb, zpracovávat krizový plán, dále vést přehled možných rizik, provádět analýzy ohrožení a případně odstraňují nedostatky. MV v oblasti krizového řízení sjednocuje postupy, organizuje školení a instruktáže, kontroluje připravenost ostatních ministerstev a ostatních správních úřadů. (6)

Na krajské úrovni přípravu na KS zajišťuje hejtman, který „*řídí a koordinuje přípravná opatření, činnosti k řešení krizových situací a činnosti ke zmírnění jejich následků*“. Zřizuje a řídí bezpečnostní radu kraje a krizový štáb. Ostatní orgány kraje se na připravenosti na KS podílejí. Krajský úřad zřizuje pracoviště krizového řízení, spolupracuje s HZS kraje při zpracování krizového plánu kraje. HZS kraje vede přehled možných rizik, provádí analýzy ohrožení, zpracovává krizový plán kraje a krizový plán ORP. (6)

Starosta ORP zajišťuje připravenost na KS správního obvodu ORP. Ostatní orgány ORP se na připravenosti podílejí. Starosta ORP zřizuje a řídí bezpečnostní radu ORP a krizový štáb ORP. Obecní úřad ORP zřizuje pracoviště krizového řízení, spolupracuje s HZS kraje při zpracování krizového plánu kraje a krizového plánu ORP. (6)

Na území obce zajišťuje připravenost na KS starosta obce, který může zřídit krizový štáb obce, je však povinen plnit úkoly stanovené starostou ORP. Obecní úřad organizuje přípravu obce na KS a poskytuje ORP podklady pro zpracování krizového plánu ORP. (6)

Připravenost obyvatelstva na MU nebo KS není dostačující. Občané České republiky připravenost podceňují a to včetně hrozby terorismu. Dostačující není ani informovanost o možných hrozbách v místě bydliště či zaměstnání. Informace pro obyvatele by měly obsahovat popis možných hrozeb i to, jak by se v případě vzniku MU nebo KS měli chovat. Získané informace může obyvatelstvo využít k sebeochraně i ochraně svých blízkých. (5)

Dle § 25 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů má každá fyzická osoba *„právo na informace o opatřeních k zabezpečení ochrany obyvatelstva a na poskytnutí instruktáže a školení ke své činnosti při mimořádných událostech.“* (3)

Informace by občanům měla poskytovat obec i zaměstnavatel a měly by obsahovat možnosti ohrožení, plánovaná opatření a způsob řešení. Obecní úřad či zaměstnavatel tyto informace získává od HZS kraje a provádí se prostřednictvím hromadných informačních prostředků, letáků a informačních brožur, pomocí ukázek fungování IZS a nebo pořádáním besed s obyvatelstvem. Obsahem informování jsou zejména zdroje rizik, příprava a činnost IZS při MU, opatření ochrany obyvatelstva mezi které patří varování, evakuace, ukrytí, individuální ochrana a nouzové přežití, dále informace o sebeochraně a poskytnutí pomoci a organizaci humanitární pomoci. (7)

1.3 Tísňové informace poskytované obyvatelstvu

Pokud hrozí vznik MU, nebo tato událost již nastala, poskytují se obyvatelstvu tísňové informace o opatřeních k ochraně obyvatelstva. K tomu se využívají koncové prvky varování, televizní a rozhlasové stanice (Česká televize, ČRo 1 Radiožurnál), místní rozhlasy, kabelové televize, soukromé rozhlasy a televize nebo mobilní prostředky (např. megafony). Tyto informace je nutné obyvatelstvu předat ihned po zaznění varovného signálu. (1, 7)

„Varování lze definovat jako komplexní souhrn organizačních, technických a provozních opatření zabezpečující včasné předání varovné informace o reálně hrozící nebo již vzniklé MU nebo KS obyvatelstvu.“ Varování je v České republice zabezpečeno Jednotným systémem varování a vyzkoušení (dále jen JSVV), který je podle zákona č. 239/2000 Sb, o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů v kompetenci MV – GŘ HZS ČR. Varovné signály jsou vysílány pomocí koncových prvků JSVV (rotační nebo elektronické sirény, místní rozhlasy). V České republice je přibližně 5800 těchto sirén či místních rozhlasů. Varování obyvatelstva zabezpečuje HZS kraje a využívá se celkem tři signálů: Všeobecná výstraha, Požární poplach a Zkušební tón. (1, 8)

Jediný signál, který slouží k varování obyvatelstva, je všeobecná výstraha. Jedná se o kolísavý tón po dobu 140 sekund, který může být vyhlašován až třikrát za sebou v přibližně tří minutových intervalech. U elektronických sirén a místních rozhlasů je varovný signál následně doplněn o verbální informaci. Ta upřesňuje, o jakou MU se jedná. (1, 8)

Požární poplach svolává jednotky sboru dobrovolných hasičů. Jde o přerušovaný tón po dobu 60 sekund. U elektronické sirény a místního rozhlasu může být signál doplněn o verbální informaci. (1, 8)

Zkušebním tónem se provádí přezkušování JSVV. Tón je nepřerušovaný a trvá 140 sekund. U elektronických sirén nebo místních rozhlasů bývá vysílána verbální informace. Zkouška sirén se provádí první středu v měsíci. (1, 8)

Verbální informace (8):

- „Zkouška sirén“,
- „Všeobecná výstraha“,
- „Nebezpečí zátopové vlny“,
- „Chemická havárie“,
- „Radiční havárie“,
- „Konec poplachu“,
- „Požární poplach“.

1.4 Vzdělávací soustava České republiky

Výchova je „proces záměrného působení na osobnost člověka s cílem dosáhnout pozitivních změn v jejím vývoji“. Každý autor tento pojem však chápe jinak, je to dáno především sociokulturními podmínkami, různými koncepcemi pojetím člověka apod. „Z moderního hlediska je proto výchova především procesem záměrného a cílevědomého vytváření a ovlivňování podmínek umožňujících optimální rozvoj každého jedince v souladu s individuálními dispozicemi a stimulujičích jeho vlastní snahu stát se autentickou, vnitřně integrovanou a socializovanou osobností. (9)

Vzdělávání je základním pojmem pedagogické teorie a praxe. Není však stále jasně definováno. Vzdělávání lze chápat jako osobnostní, obsahové, institucionální, socioekonomické a procesuální pojetí. (9)

Díky výchově a vzdělávání jsou lidé schopni rozumět hodnotám, orientovat se ve světě i v životě, jedná se o významnou součást kultury, která musí být srozumitelná tak, aby se mohla dědit z generace na generaci. (10)

V České republice má každý občan právo na bezplatné vzdělání v základních a středních školách, které zřizuje stát, kraj nebo obec. Každý se může vzdělávat bez diskriminace kvůli pohlaví, barvě pleti, jazyku, náboženství apod. Dále jsou

zohledňovány jeho vzdělávací nároky a požadavky. Cíli vzdělávání je rozvoj osobnosti, získání všeobecného či všeobecného a následného odborného vzdělání, pochopení zásad demokracie, lidských práv, rovnosti mezi pohlavími, získání informací o světové kultuře, životním prostředí, o bezpečnosti a ochraně zdraví. (11)

Vzdělání v jednotlivých školách probíhá podle školního vzdělávacího programu. Ten si každá škola vytváří sama, a to tak, aby plnil požadavky rámcového vzdělávacího programu, který vydává Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. (11)

1.4.1 Předškolní vzdělávání

Předškolní vzdělávání je určeno pro děti od tří do šesti let věku, není však povinné. Cílem toho vzdělávání je rozvíjení osobnosti dítěte, naučení základních pravidel chování, základních životních hodnot a pochopení vztahů mezi lidmi. Během předškolního vzdělávání se děti připravují na nástup na základní školu. (11)

1.4.2 Základní vzdělávání

Základní vzdělání je povinné pro všechny občany České republiky i pro cizince pobývajících na našem území déle než 90 dnů. Povinná školní docházka je po dobu devíti let od šestého roku dítěte (pokud není zařízen odklad povinné školní docházky z důvodů tělesné nebo duševní nevypělosti). Vzdělávání v základních školách je rozděleno na dva stupně – první stupeň se skládá z prvního až pátého ročníku, druhý stupeň z šestého až devátého ročníku. Cíly základního vzdělávání je osvojení strategie učení, motivace k celoživotnímu vzdělávání, komunikace, spolupráce, ochrana svého tělesného i duševního zdraví, ohleduplnost a tolerance k ostatním. Vzdělávání žáků je průběžně hodnoceno a dvakrát ročně získává žák vysvědčení. (11)

1.4.3 Střední vzdělávání

Po ukončení povinné školní docházky může žák pokračovat se vzděláváním na střední škole, kde si rozvíjí své získané znalosti ze základní školy. Po absolvování střední školy může žák získat střední vzdělání, střední vzdělání s výučním listem nebo střední vzdělání s maturitní zkouškou. (11)

1.4.4 Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

„Speciální vzdělávání se poskytuje žákům, u kterých byly speciální vzdělávací potřeby zjištěny na základě speciálně pedagogického, popřípadě psychologického vyšetření školským poradenským zařízením a jejich rozsah a závažnost je důvodem k zařazení žáků do režimu speciálního vzdělávání.“ Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami probíhá s využitím vyrovnávacích a podpůrných opatření, které využívají pedagogických či speciálně pedagogických metod, speciálních pomůcek a učebnic. Speciální vzdělávání probíhá formou individuální integrace (vzdělávání v běžné škole), skupinové integrace nebo ve speciální škole určené ke vzdělávání zdravotně postižených žáků. Asistent pedagoga pomáhá pedagogickým pracovníkům při výchově a vzdělávání žáků, poskytuje pomoc žákům při výuce nebo těžce zdravotně postiženým při sebeobsluze a pohybu během pobytu ve škole. Speciální vzdělávání je určeno pro žáky zrakově postižené, sluchově postižené, hluchoslepé, tělesně postižené, pro žáky s těžkou poruchou dorozumívání, mentálním postižením, autismem nebo pro žáky s více vadami. (12)

Dle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) stanoví krajský úřad se souhlasem zákonného zástupce dítěti speciální způsob vzdělání podle doporučení odborného lékaře, který stanoví jeho duševní a fyzické možnosti. *„Žáci se středně těžkým a těžkým mentálním postižením, se souběžným postižením více vadami a s autismem se mohou vzdělávat v základní škole speciální“*, kde má vzdělání deset ročníků rozdělených na dva stupně, první stupeň tvoří první až šestý ročník, druhý stupeň tvoří sedmý až desátý ročník.

Výsledky se hodnotí slovně a žák získá po absolvování všech deseti ročníků základy vzdělání. (11)

Pro žáky se specifickými vzdělávacími potřebami se vytváří individuální plány. Jedná se o projekty, které doplňují projekt pro celou třídu a jsou zaměřeny na rozvoj schopností jednoho žáka či skupinu žáků se stejným postižením. Z hlediska speciálně pedagogické diagnostiky se rozlišují tři stupně postižení – lehké, střední a těžké. Při vzdělávání žáků a studentů se zdravotním postižením je důležitá spolupráce mezi rodiči, učiteli, zdravotníky a specializovanými poradenskými odborníky. (10)

1.4.5 Zdravotní postižení

Dle § 16 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) se zdravotním postižením rozumí „*mentální, tělesné, zrakové nebo sluchové postižení, vady řeči, souběžné postižení více vadami, autismus a vývojové poruchy učení nebo chování*“. (11)

- **Zrakové postižení**

Za zrakové postiženou osobu se považuje ten, který i po optimální korekci (chirurgický zákrok, brýle, apod.) má problémy se získáváním a zpracováním informací pomocí zraku. Žáci a studenti se zrakovým postižením se mohou vzdělávat v běžných školách nebo ve speciálních školách zaměřených na vzdělávání zrakově postižených dětí, žáků a studentů. Dále mají právo na vzdělání s použitím Braillova (bodového) písma. Ke vzdělávání je potřeba dostatek světla (u slabozrakých osob), přiměřená teplota v místnosti kvůli hmatovému vnímání, omezení hluku pro slukové vnímání a orientaci, a dále je nutné upravit prostor pro bezpečný pohyb a orientaci. Lidé se špatným zrakem mohou navštěvovat Tyfloservis či Tyflocentrum, kde mají možnost setkávat se navzájem i s lidmi nepostiženými a mají zde nabídku poradenských, informačních sociálních a vzdělávacích služeb. (13)

- Sluchové postižení

U sluchového postižení se jedná o organickou nebo funkční vadu sluchového aparátu. Vzdělávání je možné v běžných školách nebo ve školách se speciálně zaměřeným programem pro sluchově handicapované děti, žáky a studenty. Ti mají také právo na bezplatné vzdělání prostřednictvím znakového jazyka. (13)

- Narušená komunikační schopnost

Lidé s poruchou řeči mohou využít práci logopeda. Důležité je, aby odborníci nepracovali pouze s handicapovaným jedincem, ale také s jeho rodinou nebo jinou blízkou osobou. Lidé s touto poruchou využívají řadu dorozumívacích systémů. Mohou používat znakový jazyk pro neslyšící, gestikulaci či pohybové vyjádření, dále mohou využívat piktogramy. Mezi méně známé patří druh obrázkového písma Bliss nebo Makaton. Speciální formou je dorozumívání pomocí dotykových dorozumívacích systémů. (13)

- Tělesné postižení a zdravotní oslabení

Tělesné postižení a zdravotní oslabení mají za následek poruchy hybnosti. Ty mohou být způsobeny primárními nebo sekundárními faktory. Primární (vrozené) potíže s hybností jsou nejvíce spojovány s dětskou mozkovou obrnou. Sekundární jsou nejčastěji způsobeny úrazy nebo závažnými nemocemi. Děti, žáci a studenti se mohou vzdělávat v běžných školách, kde je však nutný bezbariérový přístup. Možné je také vzdělávání ve školách specificky zaměřených na vzdělávání dětí, žáků a studentů s tělesným handicapem. (13)

- Mentální postižení

S mentálním postižením se spojuje pojem mentální retardace. Jedná se o podprůměrné intelektuální fungování osoby. U těchto osob dochází k pomalému dospívání, snížení schopnosti učit se a k nedostatečnému sociálnímu přizpůsobení. Mentální postižení může být způsobeno genetickými poruchami nebo jako následky úrazů. Děti, žáci a studenti s mentálním postižením se dle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský

zákon) mohou vzdělávat v běžných školách. Pro žáky s lehkou až střední formou retardace je možné vzdělávání v základní škole praktické, žáci s těžkou formou mentálního postižení se vzdělávají v základní škole speciální. Další možností je vzdělávání v tzv. rehabilitačních třídách nebo individuální vzdělávání. Podporu rozvoje mentálně postižených zajišťují neziskové organizace, nejznámější je Společnost pro podporu lidí s mentálním postižením v České republice. (13)

Jednou z poruch mentálního vývoje je autismus. „*Jedná se o vrozenou poruchu některých mozkových funkcí.*“ Autista nerozumí tomu, co cítí, vidí nebo slyší. Je narušen jeho duševní vývoj, zejména komunikace, představivost a sociální vztahy. Děti s autismem se mohou vzdělávat v běžných školách. (14)

- Postižení více vadami

Velmi často se setkáváme s kombinací dvou nebo více vad či poruch. V těchto případech se používají pojmy kombinované postižení, postižení více vadami nebo vícenásobné postižení. Ve většině případů se projevují v podobě syndromů. Mezi časté patří kombinace tělesného postižení s mentálním, které může doprovázet i narušená komunikační schopnost. Další možností je kombinace mentální poruchy se smyslovými vadami. Hluchoslepotu je kombinací sluchové a zrakové poruchy, při tomto postižení se často využívá komunikace pomocí dotyků. (13)

1.5 Ochrana člověka za mimořádných událostí

V letech 1973 – 1991 se vyučoval povinný předmět branná výchova. Jednalo se o jakýsi předvoj ochrany člověka za MU. Po zrušení předmětu branná výchova se výuka týkající se oblasti ochrany obyvatelstva na školách téměř neobjevovala. (15)

Od roku 1995 se Hlavní úřad civilní ochrany České republiky a Výzkumný ústav pedagogický v Praze snažily začlenit témata týkající se ochrany obyvatelstva do vybraných předmětů, bez vytváření samostatného předmětu Vybrané základní a střední školy v 1996 – 1997 ověřily, zda je to možné. Podle tohoto pokusu byl vydán Pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT) „*k začlenění tematiky*

ochrany člověka za mimořádných situací do vzdělávacích programů“. MV - GŘ HZS ČR vydalo metodickou pomůcku pro potřebu vyučujících, která poskytovala přesnější informace a doporučení. O tom, ve kterém předmětu a jakým rozsahem se bude vyučovat, rozhodoval ředitel školy. (15)

Pokyn MŠMT byl aktualizován v roce 2003. V základních, středních, vyšších odborných a speciálních školách se tematika ochrany člověka za MU vyučovala „*v rozsahu nejméně 6 vyučovacích hodin ročně v každém ročníku*“. Do obsahu výuky bylo nutné zařadit ochranu osob před následky živelních pohrom, úniku nebezpečných látek do životního prostředí a použití výbušniny nebo nebezpečné látky. (15)

V roce 2004 schválilo MŠMT zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon, kde se ochrana člověka za MU stala součástí rámcových vzdělávacích programů. V roce 2013 došlo k úpravě těchto programů pro základní vzdělání, u kterých se klade větší důraz na dopravní výchovu a ochranu člověka za běžných rizik a MU. V současné době se ve školách vyučuje pouze podle těchto rámcových vzdělávacích programů. (15)

1.5.1 Předškolní vzdělávání

Dle rámcového vzdělávacího programu se učitelé v mateřských školách zabývají činností, která směřuje k ochraně zdraví a osobnímu bezpečí. Děti se dále učí, kde mohou hledat pomoc, je-li to nutné, kam se mohou obrátit, koho a jakým způsobem mají přivolat apod. (16)

V roce 2015 se všechny HZS krajů věnovaly spolupráci s mateřskými školami, kde probíhalo „*seznámení dětí se základy bezpečného chování*“. Příslušníci HZS České republiky celkem proškolili 272 mateřských škol s 12 246 žáky. (17)

1.5.2 Základní a střední vzdělávání

Žáci základních škol si postupně osvojují zásady ochrany života a zdraví, a to jak toho svého, tak i života a zdraví druhých osob, dále základy ochrany životního prostředí, kulturních a společenských hodnot. Získávají informace o možných rizicích

ve svém okolí a možnosti ochrany před nimi, postupech chování v případě ohrožení a při požárech. Dále získávají informace o ochraně před radioaktivním zářením a o bezpečném chování v dopravě. Dalo by se říci, že na středních školách probíhá výuka ochrany člověka za MU stejným způsobem, pouze v širším měřítku. (18, 19)

Pro základní a střední školy v roce 2015 celkově proběhlo 478 akcí, kde bylo přítomno 43 432. žáků. Další možností jsou exkurze na stanice HZS krajů, kde se žáci seznamují s činností HZS České republiky. V roce 2015 proběhlo 3584 exkurzí, kterých se účastnilo 107 124 žáků. (17)

1.5.3 Preventivně výchovná činnost HZS České republiky

MV - GRH HZS ČR a všechny HZS krajů se věnují preventivně výchovné činnosti. Jedná se o „*informování všech skupin obyvatelstva o možných mimořádných událostech a správných postupech v případě ohrožení*“. Preventivně výchovná činnost se zdokonaluje v závislosti na možných rizicích, legislativě i na změnu technologií. (20)

Preventivně výchovná činnost probíhá ve všech školách, provádí se příprava stávajících i budoucích učitelů na výuku ochrany člověka za MU. Pro přípravu stávajících učitelů se v roce 2015 uskutečnilo 56 kurzů, kterých se účastnilo 1822 učitelů. (17)

Dalším z úkolů je příprava seniorů a handicapovaných osob. Příprava seniorů probíhá v rámci prostřednictvím „senior akademií“, dále univerzit třetího věku nebo ve spolupráci s občanskými sdruženími. Příprava na krajích probíhá formou přednášek a besed, těch se v roce 2015 uskutečnilo 133 a celkem se jich zúčastnilo 4006 osob. Také příprava handicapovaných osob probíhá formou přednášek a besed, které jsou vždy přizpůsobeny druhu postižení. V roce 2015 proběhlo 35 akcí, s celkovou účastí 801 osob. (17)

Každoročně se pořádají jednorázové akce, na kterých se veřejnosti představuje činnost HZS České republiky. Jsou to například dny s integrovaným záchranným systémem, výstavy apod. Během roku 2015 proběhlo přes 220 velkých akcí, které navštívilo asi 280 000 lidí. (17)

HZS České republiky spolupracuje s regionálními médii, kterým v roce 2015 propůjčili 1815 výchovných a vzdělávacích příspěvků pro 74 rádiových stanic, 51 televizních stanic a pro 487 tištěných médií. (17)

1.5.4 Podpora výuky

HZS České republiky vydal nebo se podílel na tvorbě řady DVD a knih týkajících se ochrany člověka za MU. (20)

V roce 2013 vytvořilo MV - GŘ HZS ČR ve spolupráci s časopisem Pastelka seriál věnovaný oblasti ochrany člověka za MU. Jedná se o základní okruhy, ze kterých se děti učí důležité zásady chování (21):

- „*Tísňová linka, k čemu slouží*“,
- „*Poznej uniformu záchranářů*“,
- „*Rozlišení nebezpečných situací*“,
- „*Poznávání varovných symbolů*“,
- „*Požáry*“.

Další projekt pro mateřské školy je projekt s názvem „*Včas umět a znát je napořád*“. Vytvoření didaktické a metodické pomůcky slouží jako podpora pro učitele mateřských škol a řeší oblasti „*běžných rizik, osobního bezpečí, požárů, mimořádných událostí, dopravní a ekologické výchovy*“, na které vzniklo 33 deskových her. (21)

Pro výuku ochrany člověka za MU na základních a středních školách bylo vytvořeno několik pomůcek, mezi které patří příručky pro učitele, videokazety či DVD s tematikou ochrany obyvatelstva, bylo vytvořeno několik příruček, učebnic a projektů. (22)

Projekty jsou tvořeny HZS České republiky a jsou určeny jako pomoc při výuce ochrany člověka za MU. (23)

- Projekt „Záchranný kruh“

Asociace Záchranný kruh je nezisková organizace, která společně se složkami integrovaného záchranného systému a dalšími subjekty, vytváří systém informování, vzdělávání a prevence v oblasti ochrany obyvatelstva. Hlavní činností asociace je tvorba vzdělávacích materiálů pro učitele a děti, žáky a studenty ze všech typů škol, materiálů pro záchranáře, organizuje akce pro všechny skupiny osob a pro širokou veřejnost, asociací byl vytvořen bezpečnostní informační systém pro města a obce České republiky, které nadále spravuje, a mnoho dalšího. (24)

S asociací Záchranný kruh úzce spolupracují HZS těchto krajů: Jihočeský, Karlovarský, Liberecký, Plzeňský, Středočeský, Ústecký, Vysočina, Zlínský a HZS hlavního města Prahy. (23)

- Projekt „Hasík CZ“

Projekt Hasík CZ se zaměřuje na předávání informací o ochraně obyvatelstva a požární ochraně žákům a studentům základních a středních škol, kterým tyto informace předává příslušník HZS kraje nebo člen jednotky sboru dobrovolných hasičů. Ti musí projít vzdělávacími akcemi, kde získají potřebné informace. Součástí projektu jsou fotosoutěže, kterých se mohou děti zúčastnit. Soutěží se v kategoriích: požáry, ostatní zásahy, výcvik nebo život na stanici. (23, 25)

Projekt Hasík CZ realizují tyto HZS krajů: Jihomoravský, Liberecký, Moravskoslezský, Olomoucký, Plzeňský, Středočeský, Zlínský a hlavní město Praha. (23)

- Projekt „Vaše cesty k bezpečí“

Projekt Vaše cesty k bezpečí je spolupráce HZS Jihomoravského kraje, Krajského ředitelství Policie Jihomoravského kraje a Diecézní charity Brno. Výsledkem spolupráce bylo vydání brožury „Vaše cesty k bezpečí, aneb chytré blondýnky radí...“, kde se nachází informace o tom, jak postupovat při běžných MU, ohrožení zdraví nebo majetku. Projekt se zabývá tématy ochrany obyvatelstva, požární prevence a bezpečnosti občana. (26)

1.5.5 Preventivně výchovná činnost HZS Kraje Vysočina

V Kraji Vysočina probíhá preventivně výchovná činnost jako odborná pomoc učitelům při výuce ochrany člověka za MU, kdy jsou jim představovány pomůcky, materiály a možnosti webu asociace „Záchranný kruh“, se kterou HZS Kraje Vysočina spolupracuje. V roce 2014 bylo uspořádáno 8 kurzů, na kterých bylo s touto problematikou seznámeno 160 pedagogů. (27)

„Příslušníci HZS Kraje Vysočina navštěvují mateřské školy, základní školy a střední školy, kde se žáky probíhají přednášky na téma práce hasičů a jak se chovat při mimořádné události.“ Během roku 2014 bylo s činností HZS České republiky seznámeno přes 2 000 dětí, žáků a studentů. Další možností, kde získat informace a rady, jsou exkurze na stanicích HZS kraje, dny otevřených dveří, pořádají se různé akce, například Den IZS, Den zdraví, Bambiráda apod. (27)

V roce 2014 uspořádali příslušníci HZS Kraje Vysočina celkem 18 akcí pro 670 seniorů. Bylo vytvořeno několik brožur a informačních letáků o nebezpečí oxidu uhelnatého, pro servisní techniky plynových kotlů proběhl seminář o úniku oxidu uhelnatého, kterého se zúčastnilo 57 osob. (27)

2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY

2.1 Výzkumné otázky

Otázka č. 1: „*Jaký je současný stav vzdělávání zdravotně postižených občanů v oblasti ochrany obyvatelstva?*“

Otázka č. 2: „*Jaký je současný stav materiálů určených pro výchovu a vzdělávání zdravotně postižených občanů v oblasti ochrany obyvatelstva?*“

2.2 Metodika výzkumu

Cílem práce bylo posoudit současný stav výchovy a vzdělávání zdravotně postižených dětí, žáků a studentů v oblasti ochrany obyvatelstva v Kraji Vysočina, a dále navrhnout a vytvořit adekvátní vzdělávací materiály pro jednotlivé typy zdravotního postižení, tak aby danému postižení odpovídaly svým obsahem a svou formou.

Informace byly získány formou PAPI – Paper and Pen Interviewing u hasičských záchranných sborů krajů a formou dotazníkového šetření u ředitelů a pedagogů speciálních škol na území Kraje Vysočina. V případě HZS krajů byl proveden kvalitativní výzkum a v případě ředitelů a pedagogů speciálních škol byl proveden kvantitativní výzkum.

Forma PAPI je metoda, při které je během rozhovoru s respondentem vyplňován již připravený strukturovaný dotazník. (28)

Dotazník pro HZS krajů (Příloha A) obsahoval 10 otázek. Dotazník byl kombinací uzavřených a otevřených otázek. Otázky č. 1 – 6 se týkaly vývoje preventivně výchovné činnosti v mateřských, základních a středních školách v letech 2010 – 2015 a vývoje preventivně výchovné činnosti v mateřských, základních a středních školách pro zdravotně postižené osoby v letech 2010 – 2015. Další otázky č. 7 – 9 se týkaly

možnosti využití pomůcek pro zdravotně postižené osoby v Braillově písmě, znakovém jazyce a pomůcky pro mentálně postižené. Otázka č. 10 se zabývala realizací evakuace v zařízeních sdružující zdravotně postižené osoby. Cílem dotazníku bylo zjistit stav preventivně výchovné činnosti v jednotlivých krajích a stav pomůcek a materiálů pro zdravotně postižené osoby.

Dotazník pro ředitele škol (Příloha B) obsahoval 17 otázek. Dotazník byl kombinací uzavřených a otevřených otázek. Prvních 6 otázek sloužilo k získání informací o jednotlivých školách, které se týkaly počtu pedagogů a počtu dětí, žáků nebo studentů dané školy. Druhá část dotazníku se zabývala výukou předmětu „Ochrana člověka za mimořádných událostí“. Otázka č. 1 se týkala hodinové dotace tohoto předmětu za školní rok, otázky č. 2 – 6 řešily vlastní názor ředitelů na dostatečnost pomůcek, které mají pedagogové k dispozici při výuce tohoto předmětu, otázky č. 7 – 8 se zabývaly proškolením pedagogů v této problematice, otázka č. 9 zjišťovala, zda školy provádí praktická cvičení nebo nácviky týkající se této tematiky, otázky č. 10 – 11 se zabývaly preventivně výchovnou činností HZS Kraje Vysočina a pořádáním exkurzí na stanice HZS Kraje Vysočina. Cílem dotazníku bylo zjistit současný stav výuky problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ na speciálních školách v Kraji Vysočina.

Dotazník pro pedagogy jednotlivých škol (Příloha C) obsahoval 22 otázek. Dotazník se skládal z kombinace uzavřených a otevřených otázek. Prvních 6 otázek se týkalo obecných informací o škole a informací o daném pedagogovi. První blok byl zaměřen na sebereflexi a obsahoval 6 otázek. Otázka č. 1 -3 se zabývala vzděláváním pedagogů v této problematice, otázka č. 4 zjišťovala, zda pedagogové považují své vědomosti v dané problematice za dostačující, otázka č. 5 řešila formu sebevzdělávání, kterou pedagogové preferují, otázka č. 6 se zabývala názorem pedagogů na důležitost vzdělávání pedagogů v této problematice. Druhý blok se zabýval vzděláváním dětí, žáků a studentů speciálních škol a obsahoval 10 otázek. Otázky č. 1 – 2.a se zabývaly hodinou dotací problematiky za školní rok, otázka č. 3 se zabývala názorem pedagogů na důležitost vzdělávání dětí, žáků a studentů v této oblasti, otázka č. 4 se týkala používání metod při výuce, otázky č 5 – 9 řešily dispozici dostačujících pomůcek

k výuce problematiky. Cílem dotazníku bylo zjistit současný stav výuky problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ na speciálních školách v Kraji Vysočina.

Cílem dotazníků bylo zodpovědět výzkumné otázky „*Jaký je současný stav vzdělávání zdravotně postižených občanů v oblasti ochrany obyvatelstva?*“, a „*Jaký je současný stav materiálů určených pro výchovu a vzdělávání zdravotně postižených občanů v oblasti ochrany obyvatelstva?*“.

Výzkumnou otázku „*Jaký je současný stav vzdělávání zdravotně postižených občanů v oblasti ochrany obyvatelstva?*“ řešily otázky:

- Dotazník pro HZS krajů – otázky č. 4 – 6,
- Dotazník pro ředitele speciálních škol – otázka č. 1,
- Dotazník pro pedagogy speciálních škol – Blok II. – otázky č. 1 – 2.a.

Výzkumnou otázku „*Jaký je současný stav materiálů určených pro výchovu a vzdělávání zdravotně postižených občanů v oblasti ochrany obyvatelstva?*“ řešily otázky:

- Dotazník pro HZS krajů – otázky č. 7 – 9,
- Dotazník pro ředitele speciálních škol – otázky č. 3 – 6,
- Dotazník pro pedagogy speciálních škol – Blok I – otázka č. 1

Blok II. – otázky č. 6 – 9.

Ostatní otázky sloužily k ucelení celé problematiky.

Výsledky dotazníkového šetření byly zpracovány pomocí programu Excel ze softwarového balíku Microsoft Office. Výsledky jsou vyhodnoceny formou grafů a tabulek.

2.3 Charakteristika výzkumných souborů

HZS Krajů

V České republice se nachází 14 HZS krajů. Za účelem dotazníkového šetření byly osloveny všechny HZS krajů (100 %), k samotné realizaci přistoupilo 12 z nich (86 %). Jednalo se o tyto HZS krajů: HZS hlavního města Prahy, HZS Jihočeského kraje, HZS Karlovarského kraje, HZS Kraje Vysočina, HZS Královéhradeckého kraje, HZS Libereckého kraje, HZS Moravskoslezského kraje, HZS Olomouckého kraje, HZS Pardubického kraje, HZS Plzeňského kraje, HZS Středočeského kraje a HZS Zlínského kraje. (29)

Ředitelé speciálních škol v Kraji Vysočina

V Kraji Vysočina se nachází 19 speciálních a praktických škol, které se zabývají výchovou a vzděláváním zdravotně postižených osob. Za účelem dotazníkového šetření byly osloveny všechny tyto školy (100 %), k realizaci však přistoupilo pouze 13 z nich (68 %). Přehled škol, které se účastnily výzkumu, je znázorněn v Tabulce 1. (30, 31)

Pedagogové speciálních škol v Kraji Vysočina

Pro dotazníkové šetření bylo rozdáno 236 dotazníků (100 %) a jejich návratnost byla 138 dotazníků (58 %). Počty rozdaných a navracených dotazníků jsou zobrazeny v Tabulce 1. Ke zpracování byly použity všechny navracené dotazníky.

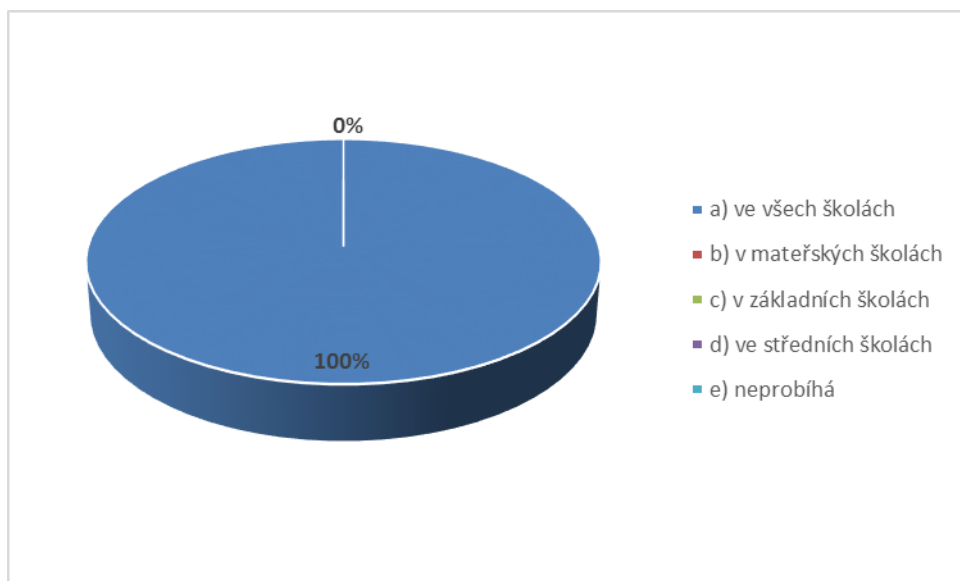
Výzkumný soubor tvořili muži (29 %) a ženy (71 %) v různém věkovém zastoupení: 18 – 26 let (13 %), 27 – 35 let (31 %), 36 – 44 let (27 %), 45 a více let (29 %) a s různým vzděláním: středoškolské s maturitní zkouškou (13 %), vysokoškolské – bakalářské (22 %) a vysokoškolské – magisterské (65 %).

Tabulka 1 Přehled speciálních škol podílejících se na výzkumu

Název školy	Druh školy	Počet pedagogů	Návratnost (%)
Mateřská škola a Speciálně pedagogické centrum Jihlava	mateřská škola	22	23 %
Speciální mateřská škola Třebíč	mateřská škola	8	50 %
Základní škola Bystřice nad Pernštejnem	základní škola	11	64 %
Základní škola Jihlava	základní škola	17	88 %
Základní škola Nové Město na Moravě	základní škola	5	80 %
Základní škola Pelhřimov	základní škola	20	70 %
Základní škola Třebíč	základní škola	15	60 %
Základní škola Velká Bíteš	základní škola	14	43 %
Základní škola a Praktická škola Havlíčkův Brod	základní škola střední škola	23	70 %
Základní škola a Praktická škola Moravské Budějovice	základní škola střední škola	28	54 %
Základní škola a Praktická škola Velké Meziříčí	základní škola střední škola	21	67 %
Základní škola speciální a Praktická škola Černovice	základní škola střední škola	17	71 %
Základní škola speciální a Praktická škola Jihlava	základní škola střední škola	34	56 %

3 VÝSLEDKY

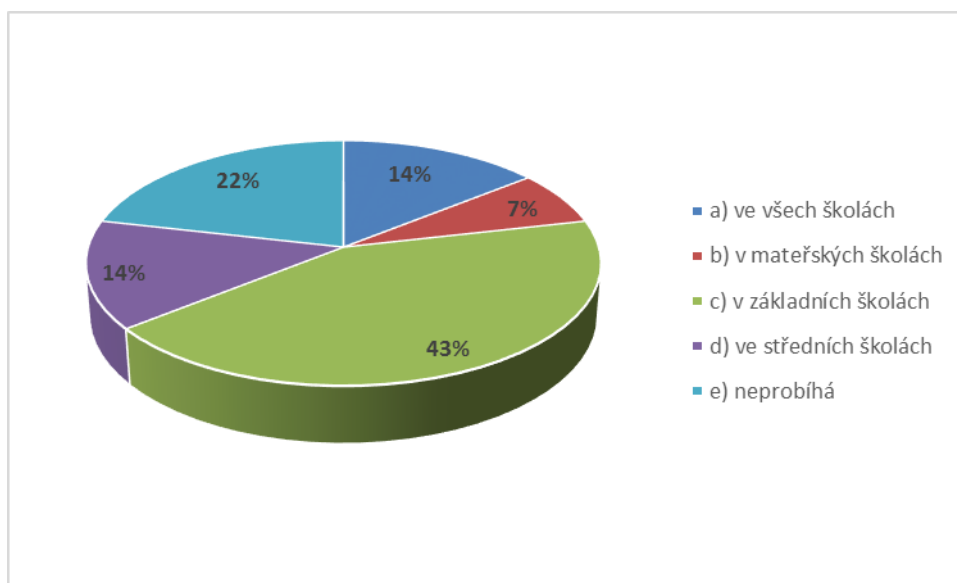
3.1 Výsledky dotazníkového šetření pro hasičské záchranné sbory krajů

Obrázek 1 Preventivně výchovná činnost ve školách

Graf 1 zobrazuje preventivně výchovnou činnost v mateřských, základních a středních školách.

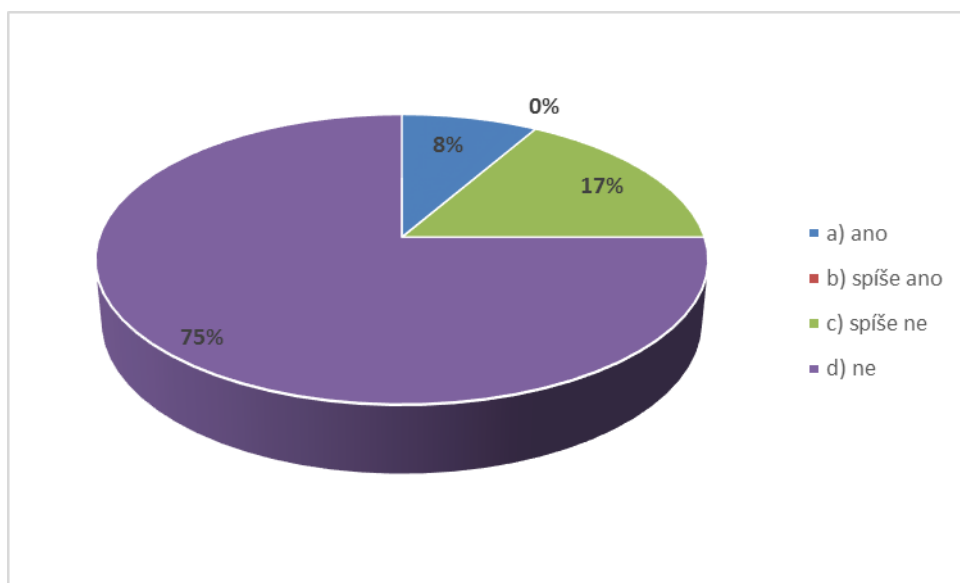
Z celkového počtu 12 odpovědí (100 %) byla ve všech případech (100 %) označena možnost *a) ve všech školách*.

Obrázek 2 Preventivně výchovná činnost ve školách pro zdravotně postižené osoby

Graf 2 zobrazuje preventivně výchovnou činnost v mateřských, základních a středních školách pro zdravotně postižené osoby (více správných odpovědí).

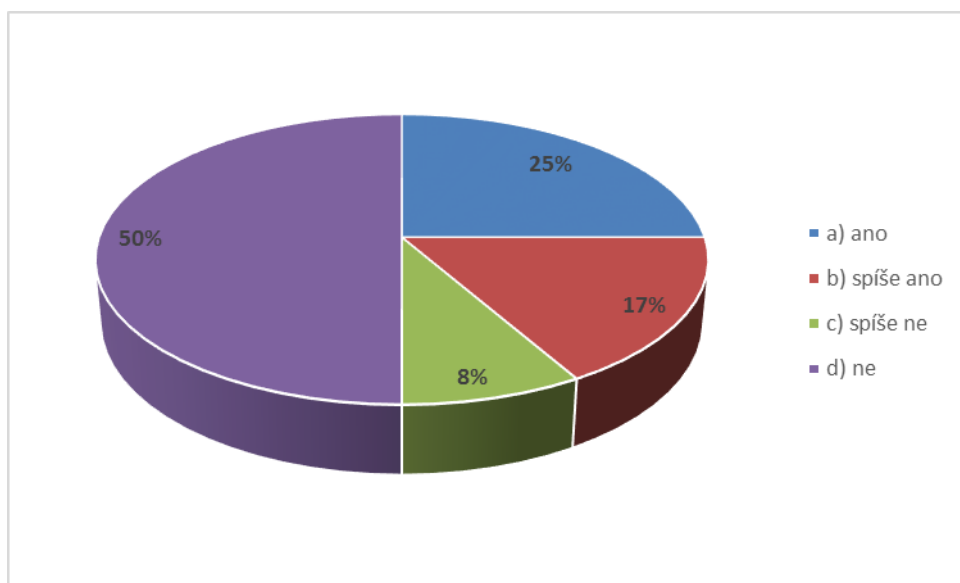
Z celkového počtu 14 odpovědí (100 %) byla označena možnost *a) ve všech školách* ve 2 případech (14 %), *b) v mateřských školách* v 1 případě (7 %), možnost *c) v základních školách* byla označena v 6 případech (43 %), možnost *d) ve středních školách* byla označena v 2 případech (14 %) a ve 3 případech (22 %) byla označena možnost *e) výuka neprobíhá*.

Obrázek 3 Pomůcky pro nevidomé k výuce problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ v Braillově písmě

Graf 3 zobrazuje, kolik hasičských záchranných sborů krajů má k dispozici pomůcky pro nevidomé v Braillově písmě.

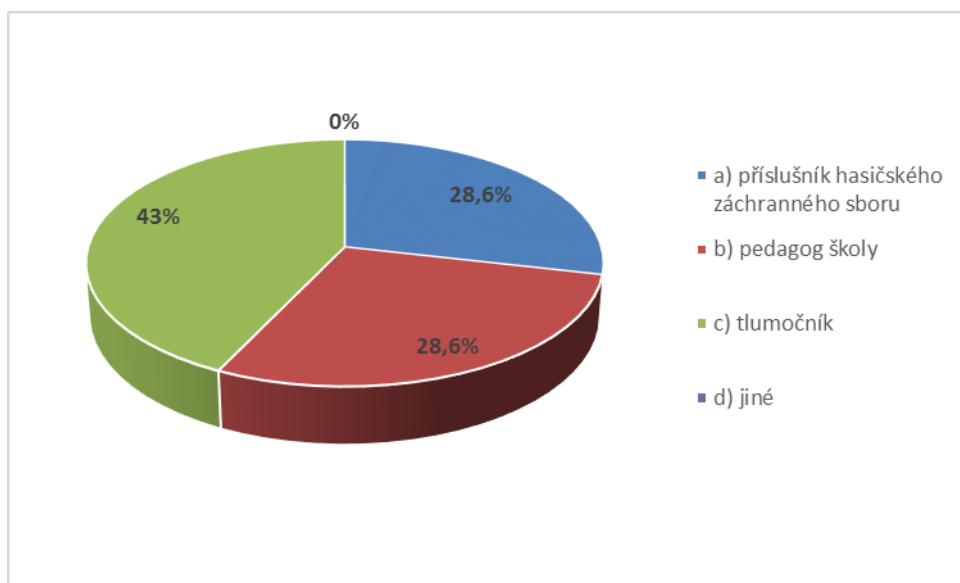
Z celkového počtu 12 odpovědí (100 %) byla označena možnost *a) ano* v 1 případě (8 %), možnost *b) spíše ano* označena nebyla (0 %), možnost *c) spíše ne* byla označena ve 2 případech (17 %) a možnost *d) ne* byla označena v 9 případech (75 %).

Obrázek 4 Možnost výuky problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ ve znakovém jazyce

Graf 4 zobrazuje, kolik hasičských záchranných sborů krajů má možnost realizace přednášek k problematice „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ ve znakovém jazyce.

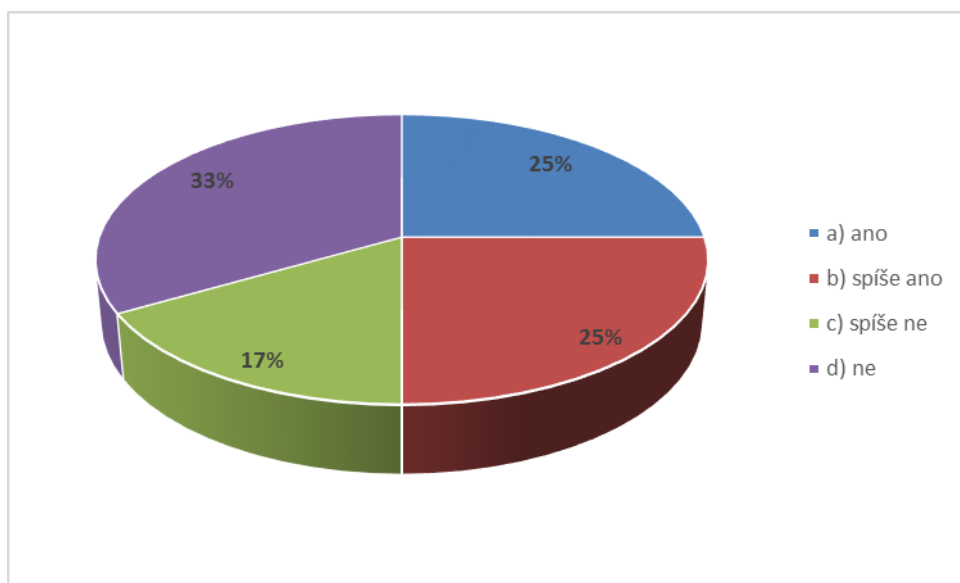
Z celkového počtu 12 odpovědí (100 %) byla označena možnost *a) ano* ve 3 případech (25 %), ve 2 případech (17 %) byla označena možnost *b) spíše ano*, možnost *c) spíše ne* byla označena v 1 případě (8 %) a v 6 případech (50 %) byla označena možnost *d) ne*.

Obrázek 5 Realizace přednášek pro sluchově postižené ve znakovém jazyce

Graf 5 zobrazuje, kdo realizuje přednášky pro sluchově postižené ve znakovém jazyce (více správných odpovědí).

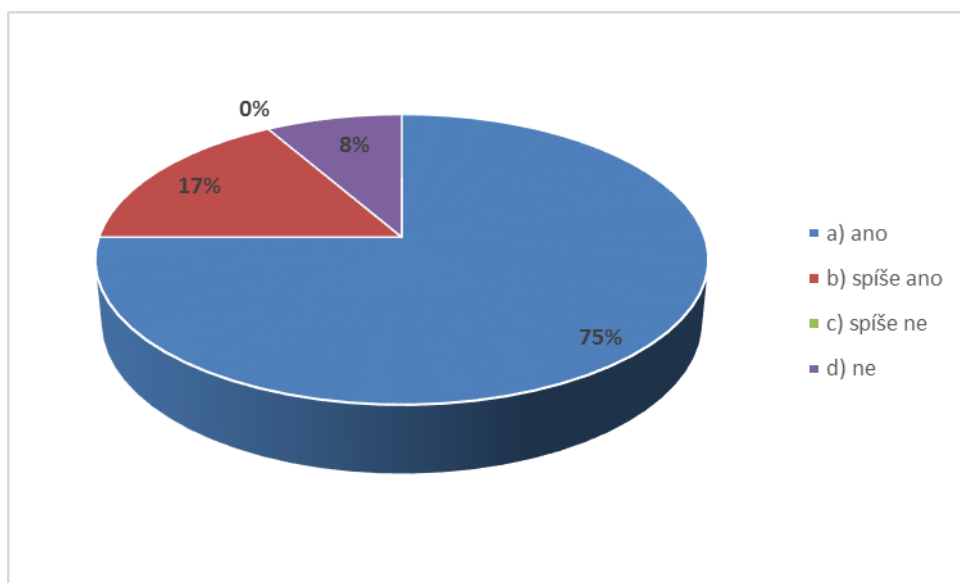
Z celkového počtu 7 odpovědí (100 %), byla označena možnost *a) příslušník hasičského záchranného sboru ve služebním poměru podle zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních nebo zaměstnanec České republiky zařazený v hasičském záchranném sboru v pracovním poměru podle zákoníku práce* ve 2 případech (28,6 %), možnost *b) pedagog školy, ve které se preventivně výchovná činnost realizuje* byla označena ve 2 případech (28,6 %) a ve 3 případech (43 %) byla označena možnost *c) tlumočník*. Odpověď *d) jiné* nebyla označena (0 %).

Obrázek 6 Pomůcky pro mentálně postižené k výuce problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“

Graf 6 zobrazuje, kolik hasičských záchranných sborů krajů má k dispozici pomůcky pro mentálně postižené (hry, obrázky, pohádky, říkanky...).

Z celkového počtu 12 odpovědí (100 %) byla označena možnost *a) ano* ve 3 případech (25 %), *b) spíše ano* ve 3 případech (25 %), ve 2 případech (17 %) byla označena možnost *c) spíše ne* a možnost *d) ne* byla označena ve 4 případech (33 %).

Obrázek 7 Realizace nácviku evakuace v zařízeních sdružující zdravotně postižené osoby

Graf 7 zobrazuje, kolik hasičských záchranných sborů krajů realizuje nácvik evakuace v zařízení sdružující zdravotně postižené osoby.

Z celkového počtu 12 odpovědí (100 %) byla označena možnost *a) ano* v 9 případech (75 %), možnost *b) spíše ano* byla označena ve 2 případech (17 %), možnost *c) spíše ne* nebyla označena (0 %) a v 1 případě (8 %) byla označena možnost *d) ne*.

Tabulka 2 Realizace preventivně výchovné činnosti v mateřských, základních a středních školách v letech 2010 - 2015

			HZS Kraje Vysočina	HZS Královéhradeckého kraje	HZS Libereckého kraje	HZS Moravskoslezského kraje	HZS Olomouckého kraje	HZS Plzeňského kraje	HZS Zlínského kraje
2010	Mateřské školy	Počet akcí	0	0	0	0	7	0	X
		Počet hodin	X	0	0	0	15	X	X
	Základní školy	Počet akcí	0	0	42	277	168	0	174
		Počet hodin	X	0	42	1575	307	X	522
	Střední školy	Počet akcí	X	0	0	0	7	X	X
		Počet hodin	X	0	0	0	19	X	X
2011	Mateřské školy	Počet akcí	0	0	0	0	2	0	X
		Počet hodin	X	0	0	0	8	X	X
	Základní školy	Počet akcí	0	0	89	335	444	0	193
		Počet hodin	X	0	89	1749	819	X	579
	Střední školy	Počet akcí	X	0	0	0	5	X	X
		Počet hodin	X	0	0	0	18	X	X
2012	Mateřské školy	Počet akcí	0	1	0	2	3	27	X
		Počet hodin	X	3	0	2	6	X	X
	Základní školy	Počet akcí	0	9	151	305	469	50	211
		Počet hodin	X	25	151	1727	938	X	633
	Střední školy	Počet akcí	X	0	0	3	6	X	X
		Počet hodin	X	0	0	3	12	X	X
2013	Mateřské školy	Počet akcí	18	1	0	5	7	16	X
		Počet hodin	X	3	0	5	12	X	X
	Základní školy	Počet akcí	54	25	102	278	372	46	268
		Počet hodin	X	50	102	109	744	X	804
	Střední školy	Počet akcí	X	5	2	7	3	X	X
		Počet hodin	X	10	2	7	6	X	X
2014	Mateřské školy	Počet akcí	24	9	1	10	5	27	X
		Počet hodin	X	18	2	10	10	X	X
	Základní školy	Počet akcí	68	38	121	283	286	58	320
		Počet hodin	X	76	121	2004	572	X	960
	Střední školy	Počet akcí	X	11	0	9	5	X	X
		Počet hodin	X	22	0	9	18	X	X
2015	Mateřské školy	Počet akcí	28	15	0	68	13	22	X
		Počet hodin	X	30	0	68	30	X	X
	Základní školy	Počet akcí	119	70	139	311	365	36	256
		Počet hodin	X	140	139	1730	1156	X	768
	Střední školy	Počet akcí	X	31	0	25	4	X	X
		Počet hodin	X	62	0	25	8	X	X

Pozn.: 0 – nerealizováno, X – nevidováno

Tabulka 2 znázorňuje počet akcí a počet hodin v rámci preventivně výchovné činnosti v mateřských, základních a středních školách HZS krajů v letech 2010 – 2015.

Z 12 vyplněných dotazníků poskytly tyto informace pouze HZS Kraje Vysočina, HZS Královéhradeckého kraje, HZS Libereckého kraje, HZS Moravskoslezského kraje, HZS Olomouckého kraje, HZS Plzeňského kraje a HZS Zlínského kraje. Ostatní HZS krajů si vedou evidenci akcí v jiném formátu a nebylo tedy možné tyto informace poskytnout. HZS Kraje Vysočina a HZS Plzeňského kraje vedou přehled akcí v základních a středních školách dohromady, dle jejich informací je počet akcí ve středních školách asi 20 % z uvedeného počtu.

Z tabulky je zřejmé, že preventivně výchovná činnost probíhá v mateřských, základních i středních školách. Nejvíce akcí je však pořádáno v základních školách (celkem 6532 akcí), dále v mateřských školách (celkem 311 akcí) a nejméně akcí pak probíhá ve středních školách (celkem 123 akcí).

Tabulka 3 Počet dětí, žáků, studentů a pedagogů proškolených v rámci preventivně výchovné činnosti v letech 2010 - 2015

			HZS Jihočeského kraje	HZS Kraje Vysočina	HZS Královéhradeckého kraje	HZS Libereckého kraje	HZS Moravskoslezského kraje	HZS Olomouckého kraje	HZS Plzeňského kraje	HZS Zlínského kraje
2010	Mateřské školy	Počet dětí	X	0	0	0	0	160	0	X
		Počet pedagogů	X	X	0	0	0	10	X	X
	Základní školy	Počet žáků	0	0	0	374	16220	1596	0	2800
		Počet pedagogů	0	X	0	37	0	14	X	X
	Střední školy	Počet studentů	X	X	0	0	0	91	X	X
		Počet pedagogů	X	X	0	0	0	6	X	X
2011	Mateřské školy	Počet dětí	X	0	0	0	0	68	0	X
		Počet pedagogů	X	X	0	0	0	4	X	X
	Základní školy	Počet žáků	0	0	0	753	17926	9176	0	3088
		Počet pedagogů	0	X	0	24	0	20	X	X
	Střední školy	Počet studentů	X	X	0	0	0	87	X	X
		Počet pedagogů	X	X	0	0	0	6	X	X
2012	Mateřské školy	Počet dětí	X	0	20	0	70	45	807	X
		Počet pedagogů	X	X	3	0	0	3	X	X
	Základní školy	Počet žáků	0	0	270	1571	18751	8989	0	6080
		Počet pedagogů	0	X	18	33	0	16	30	X
	Střední školy	Počet studentů	X	X	0	0	330	152	X	X
		Počet pedagogů	X	X	0	0	0	7	X	X
2013	Mateřské školy	Počet dětí	X	694	30	0	131	246	1834	X
		Počet pedagogů	X	X	3	0	0	14	X	X
	Základní školy	Počet žáků	0	2689	675	1361	17189	9043	7459	4609
		Počet pedagogů	29	X	50	24	0	11	452	X
	Střední školy	Počet studentů	X	X	140	60	640	68	X	X
		Počet pedagogů	X	X	10	0	0	2	X	X
2014	Mateřské školy	Počet dětí	X	887	313	28	178	160	1842	X
		Počet pedagogů	X	X	27	0	30	2	X	X
	Základní školy	Počet žáků	2544	3291	988	1573	15286	8040	6041	6510
		Počet pedagogů	81	X	76	33	32	13	73	X
	Střední školy	Počet studentů	X	X	300	0	360	1305	X	X
		Počet pedagogů	X	X	22	0	0	0	X	X
2015	Mateřské školy	Počet dětí	X	895	441	0	165	362	854	X
		Počet pedagogů	X	X	5	0	173	6	X	X
	Základní školy	Počet žáků	2660	5583	1890	1545	19112	8365	1772	5170
		Počet pedagogů	102	X	92	0	89	16	264	X
	Střední školy	Počet studentů	X	X	56	0	2932	97	X	X
		Počet pedagogů	X	X	62	0	0	0	X	X

Pozn.: 0 – nerealizováno, X – nevidováno

Tabulka 3 znázorňuje počet proškolených dětí,žáků a studentů v rámci preventivně výchovné činnosti HZS krajů a počet proškolených pedagogů v letech 2010 – 2015.

Z 12 vyplněných dotazníků poskytly tyto informace HZS Jihočeského kraje, HZS Kraje Vysočina, HZS Královéhradeckého kraje, HZS Libereckého kraje, HZS Moravskoslezského kraje, HZS Olomouckého kraje, HZS Plzeňského kraje a HZS Zlínského kraje. Ostatní HZS krajů si vedou evidenci počtu účastníků akcí v jiném formátu a nebylo tedy možné tyto informace poskytnout. HZS Jihočeského kraje, HZS Kraje Vysočina a HZS Plzeňského kraje vedou přehled žáků, studentů a pedagogů základních a středních škol dohromady.

Celkem bylo v letech 2010 – 2015 proškoleny 237 837 dětí, žáků a studentů a 2 024 pedagogů mateřských, základních a středních škol.

Tabulka 4 Realizace preventivně výchovné činnosti v mateřských, základních a středních školách pro zdravotně postižené v letech 2010 - 2015

			HZS Královéhradeckého kraje	HZS Libereckého kraje	HZS Olomouckého kraje	HZS Zlínského kraje
2010	Mateřské školy	Počet akcí	0	0	0	0
		Počet hodin	0	0	0	X
	Základní školy	Počet akcí	0	0	0	0
		Počet hodin	0	0	0	X
	Střední školy	Počet akcí	0	0	0	0
		Počet hodin	0	0	0	X
2011	Mateřské školy	Počet akcí	0	0	0	0
		Počet hodin	0	0	0	X
	Základní školy	Počet akcí	0	0	0	0
		Počet hodin	0	0	0	X
	Střední školy	Počet akcí	0	0	1	0
		Počet hodin	0	0	2	X
2012	Mateřské školy	Počet akcí	0	0	0	0
		Počet hodin	0	0	0	X
	Základní školy	Počet akcí	1	0	1	0
		Počet hodin	5	0	2	X
	Střední školy	Počet akcí	0	0	0	0
		Počet hodin	0	0	0	X
2013	Mateřské školy	Počet akcí	0	0	0	0
		Počet hodin	0	0	0	X
	Základní školy	Počet akcí	0	0	0	0
		Počet hodin	0	0	0	X
	Střední školy	Počet akcí	0	0	0	0
		Počet hodin	0	0	0	X
2014	Mateřské školy	Počet akcí	0	0	0	0
		Počet hodin	0	0	0	X
	Základní školy	Počet akcí	0	3	2	4
		Počet hodin	0	4	4	X
	Střední školy	Počet akcí	0	0	1	0
		Počet hodin	0	0	3	X
2015	Mateřské školy	Počet akcí	0	0	0	0
		Počet hodin	0	0	0	X
	Základní školy	Počet akcí	0	1	2	3
		Počet hodin	0	2	4	X
	Střední školy	Počet akcí	0	0	2	1
		Počet hodin	0	0	4	X

Pozn.: 0 – nerealizováno, X – nevidováno

Tabulka 4 znázorňuje počet akcí a počet hodin v rámci preventivně výchovné činnosti v mateřských, základních a středních školách pro zdravotně postižené HZS krajů v letech 2010 – 2015.

Z 12 vyplněných dotazníků informace poskytly pouze HZS Královéhradeckého kraje, HZS Libereckého kraje, HZS Olomouckého kraje a HZS Zlínského kraje. Preventivně výchovná činnost ve školách pro zdravotně postižené děti, žáky a studenty HZS krajů nerealizují HZS Jihočeského kraje, HZS Karlovarského kraje a HZS Kraje Vysočina. Ostatní HZS krajů vedou evidenci akcí v jiném formátu, proto nebylo možné tyto informace poskytnout.

Z uvedených informací je zřejmé, že v letech 2010 – 2015 v daných krajích neprobíhala preventivně výchovná činnost HZS krajů v mateřských školách pro zdravotně postižené. V základních školách pro zdravotně postižené proběhlo 17 akcí a ve středních školách pro zdravotně postižené proběhlo 5 akcí.

Tabulka 5 Počet proškolených zdravotně postižených dětí, žáků, studentů a počet proškolených pedagogů v rámci preventivně výchovné činnosti v letech 2010 - 2015

			HZS Královéhradeckého kraje	HZS Libereckého kraje	HZS Olomouckého kraje	HZS Zlímského kraje
2010	Mateřské školy	Počet dětí	0	0	0	0
		Počet pedagogů	0	0	0	X
	Základní školy	Počet žáků	0	0	0	0
		Počet pedagogů	0	0	0	X
	Střední školy	Počet studentů	0	0	0	0
		Počet pedagogů	0	0	0	X
2011	Mateřské školy	Počet dětí	0	0	0	0
		Počet pedagogů	0	0	0	X
	Základní školy	Počet žáků	0	0	0	0
		Počet pedagogů	0	0	0	X
	Střední školy	Počet studentů	0	0	17	0
		Počet pedagogů	0	0	2	X
2012	Mateřské školy	Počet dětí	0	0	0	0
		Počet pedagogů	0	0	0	X
	Základní školy	Počet žáků	40	0	12	0
		Počet pedagogů	6	0	1	X
	Střední školy	Počet studentů	0	0	0	0
		Počet pedagogů	0	0	0	X
2013	Mateřské školy	Počet dětí	0	0	0	0
		Počet pedagogů	0	0	0	X
	Základní školy	Počet žáků	0	0	0	0
		Počet pedagogů	0	0	0	X
	Střední školy	Počet studentů	0	0	0	0
		Počet pedagogů	0	0	0	X
2014	Mateřské školy	Počet dětí	0	0	0	0
		Počet pedagogů	0	0	0	X
	Základní školy	Počet žáků	0	84	60	80
		Počet pedagogů	0	15	3	X
	Střední školy	Počet studentů	0	0	20	0
		Počet pedagogů	0	0	1	X
2015	Mateřské školy	Počet dětí	0	0	0	0
		Počet pedagogů	0	0	0	X
	Základní školy	Počet žáků	0	67	36	91
		Počet pedagogů	0	28	3	X
	Střední školy	Počet studentů	0	0	20	18
		Počet pedagogů	0	0	1	X

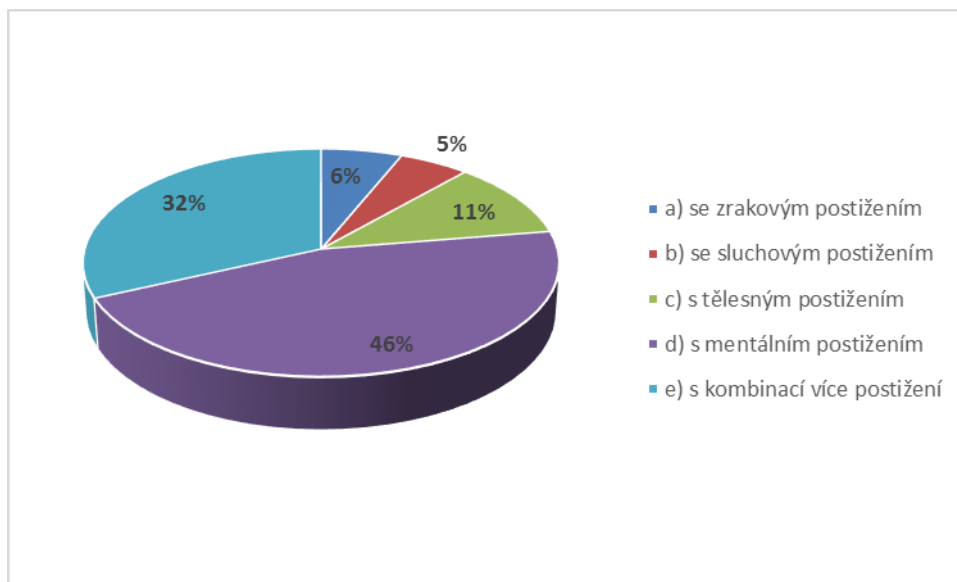
Pozn.: 0 – nerealizováno, X – nevidováno

Tabulka 5 znázorňuje počet proškolených dětí,žáků a studentů škol pro zdravotně postižené v rámci preventivně výchovné činnosti HZS krajů a počet proškolených pedagogů škol pro zdravotně postižené v letech 2010 – 2015.

Z 12 vyplněných dotazníků poskytly tyto informace HZS Královéhradeckého kraje, HZS Libereckého kraje, HZS Olomouckého kraje a HZS Zlínského kraje. Preventivně výchovná činnost ve školách pro zdravotně postižené děti, žáky a studenty HZS krajů nerealizují HZS Jihočeského kraje, HZS Karlovarského kraje a HZS Kraje Vysočina. Ostatní HZS krajů si vedou evidenci počtu účastníků akcí v jiném formátu a nebylo tedy možné tyto informace poskytnout.

Celkem bylo v letech 2010 – 2015 proškoleny 527 zdravotně postižených žáků a studentů a 60 pedagogů mateřských, základních a středních škol pro zdravotně postižené děti, žáky a studenty.

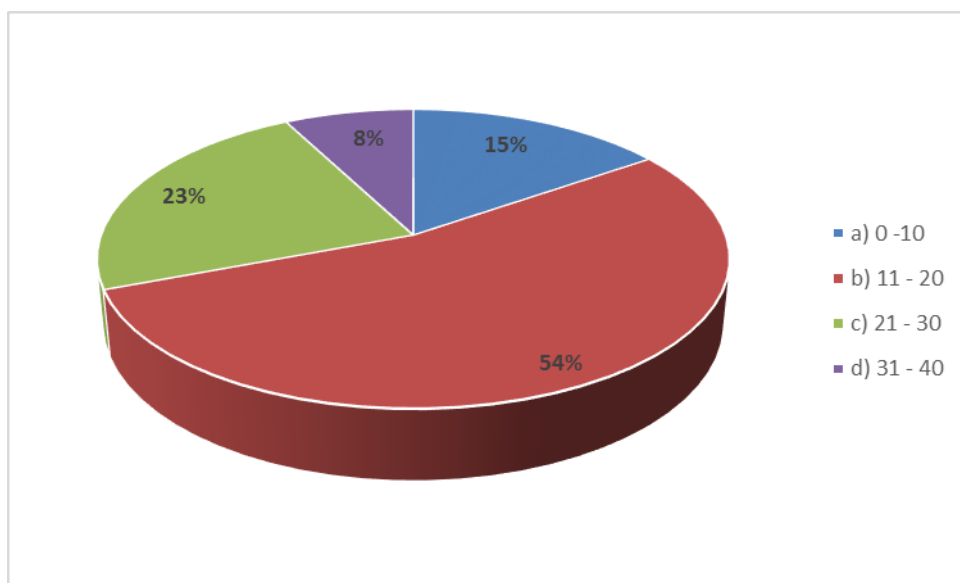
3.2 Výsledky dotazníkového šetření ředitelů speciálních škol na území Kraje Vysočina

Obrázek 8 Rozdělení dětí, žáků a studentů podle druhu postižení

Graf 8 zobrazuje počet dětí, žáků a studentů, kteří navštěvují speciální a praktické školy v Kraji Vysočina podle druhu postižení.

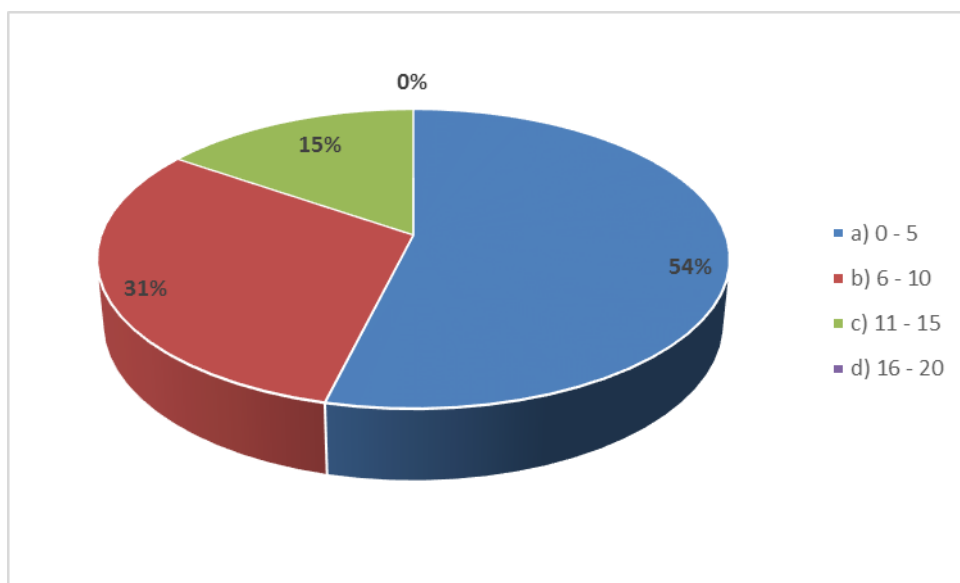
Z celkového počtu 989 možností (100 %), bylo v 61 případech (6 %) označena možnost *a) se zrakovým postižením*, v 53 případech (5 %) byla označena možnost *b) se sluchovým postižením*, ve 108 případech (11 %) byla označena možnost *c) s tělesným postižením*, možnost *d) s mentálním postižením* byla označena v 452 případech (46 %) a možnost *e) s kombinací více postižení* byla označena v 315 případech (32 %).

Obrázek 9 Počet pedagogů

Graf 9 znázorňuje celkový počet pedagogů, kteří vyučují ve školách pro zdravotně postižené děti, žáky a studenty v Kraji Vysočina.

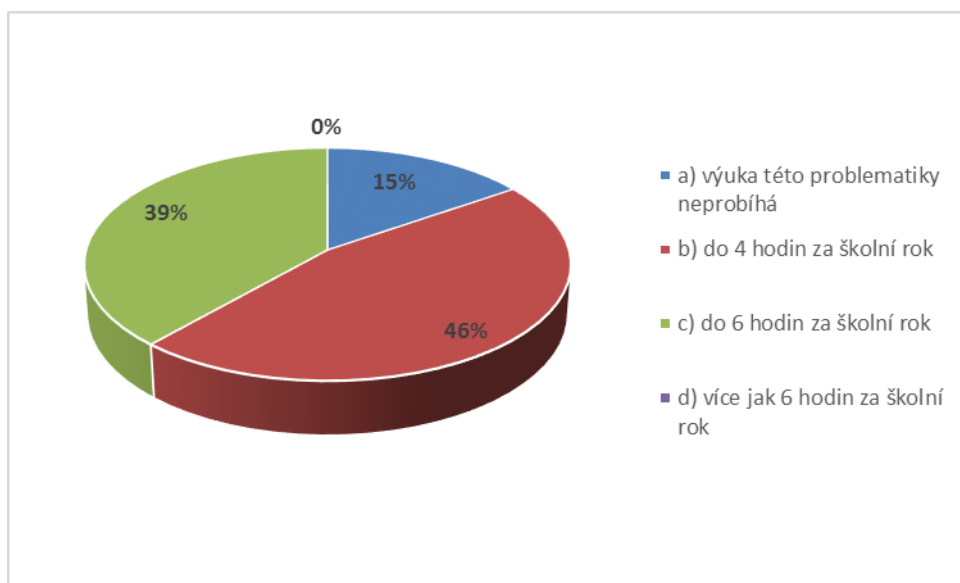
Z celkového počtu 13 odpovědí (100 %) byla ve 2 případech (15 %) označena možnost *a) 0 – 10 pedagogů*, v 7 případech (54 %) byla označena možnost *b) 11 – 20 pedagogů*, možnost *c) 21 – 30 pedagogů* byla označena v 3 případech (23 %) a možnost *d) 31 – 40 pedagogů* byla označena v 1 případě (8 %).

Obrázek 10 Počet pedagogů věnující se problematice „Ochrana člověka za mimořádných událostí“

Graf 10 zobrazuje počet pedagogů, kteří se věnují problematice „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ ve školách pro zdravotně postižení děti, žáky a studenty v Kraji Vysočina.

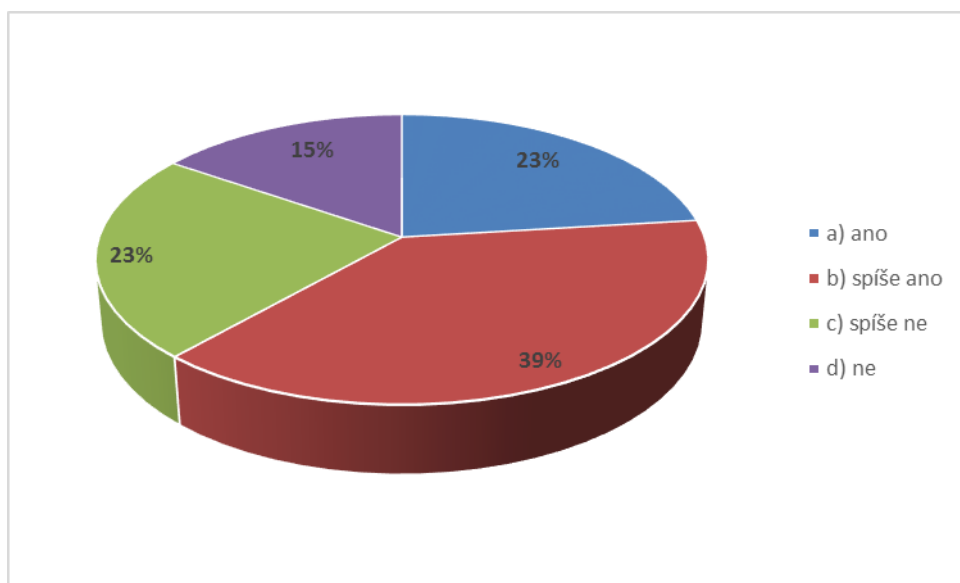
Z celkového počtu 13 odpovědí (100 %) byla v 7 případech (54 %) označena možnost *a) 0 – 5 pedagogů*, ve 4 případech (31 %) označena možnost *b) 6 – 10 pedagogů*, možnost *c) 11 – 15 pedagogů* byla označena ve 3 případech (15 %) a možnost *d) 16 – 20 pedagogů* označena nebyla (0 %).

Obrázek 11 Hodinová dotace výuky problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“

Graf 11 zobrazuje hodinovou dotaci výuky problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ na školách pro zdravotně postižené děti, žáky a studenty v Kraji Vysočina.

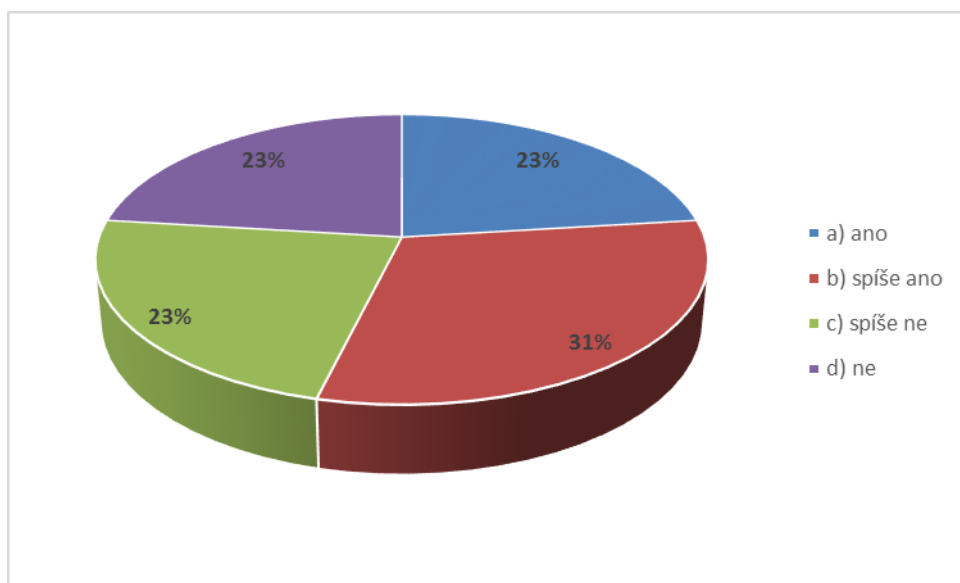
Z celkového počtu 13 odpovědí (100 %) byla ve 2 případech (15 %) označena možnost *a) výuka této problematiky neprobíhá*, možnost *b) do 4 hodin za školní rok* byla označena v 6 případech (46 %), možnost *c) do 6 hodin a školí rok* byla označena v 5 případech (39 %) a možnost *d) více jak 6 hodin za školní rok* označena nebyla (0 %).

Obrázek 12 Dostatečnost pomůcek pro výuku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“

Graf 12 znázorňuje názor ředitelů škol na dostatečnost pomůcek pro výuku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“.

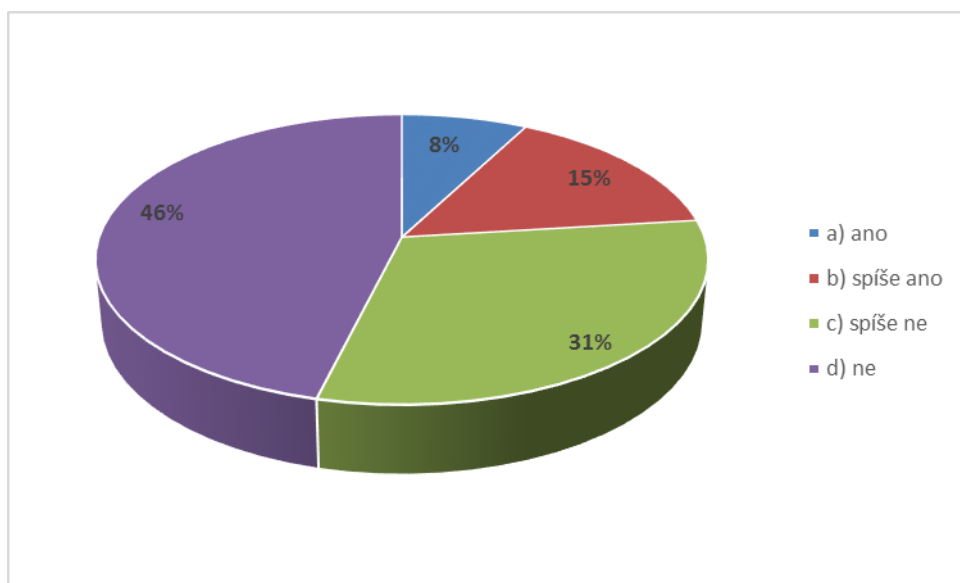
Z celkového počtu 13 odpovědí (100 %) byla ve 3 případech (23 %) označena možnost *a) ano*, možnost *b) spíše ano* byla označena v 5 případech (39 %), ve 3 případech (23 %) byla označena možnost *c) spíše ne* a ve 2 případech (15 %) byla označena možnost *d) ne*.

Obrázek 13 Dostatečnost pomůcek pro výuku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ pro zdravotně postižené děti, žáky a studenty

Graf 13 zobrazuje názor ředitelů na dostatečnost pomůcek pro výuku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ pro zdravotně postižené děti, žáky a studenty.

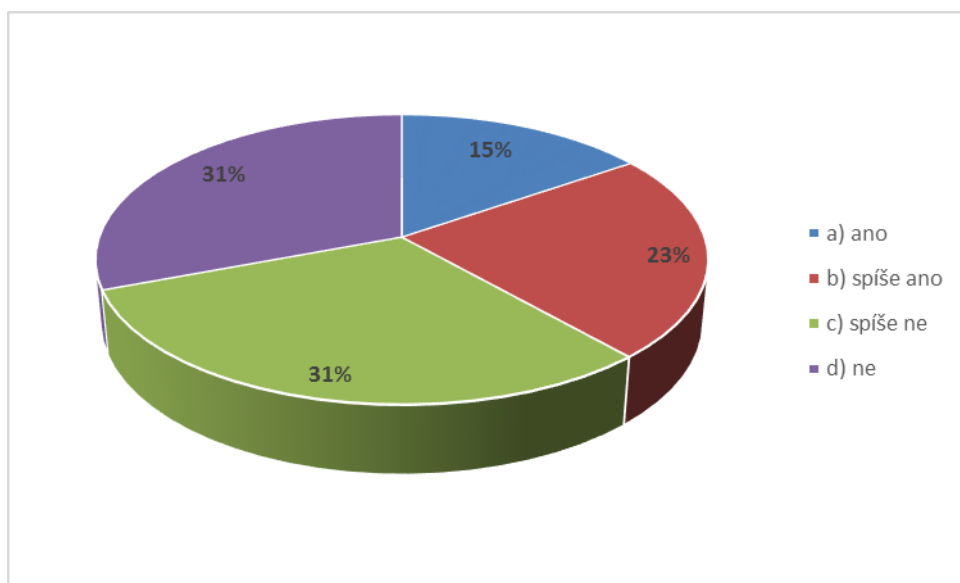
Z celkového počtu 13 odpovědí (100 %) byla možnost *a) ano* označena ve 3 případech (23 %), možnost *b) spíše ano* byla označena ve 4 případech (31 %), možnost *c) spíše ne* byla označena ve 3 případech (23 %) a možnost *d) ne* byla označena ve 3 případech (23 %).

Obrázek 14 Dostatečnost pomůcek pro nevidomé v Braillově písmě

Graf 14 zobrazuje dispozici pomůcek pro nevidomé k výuce problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ v Braillově písmě.

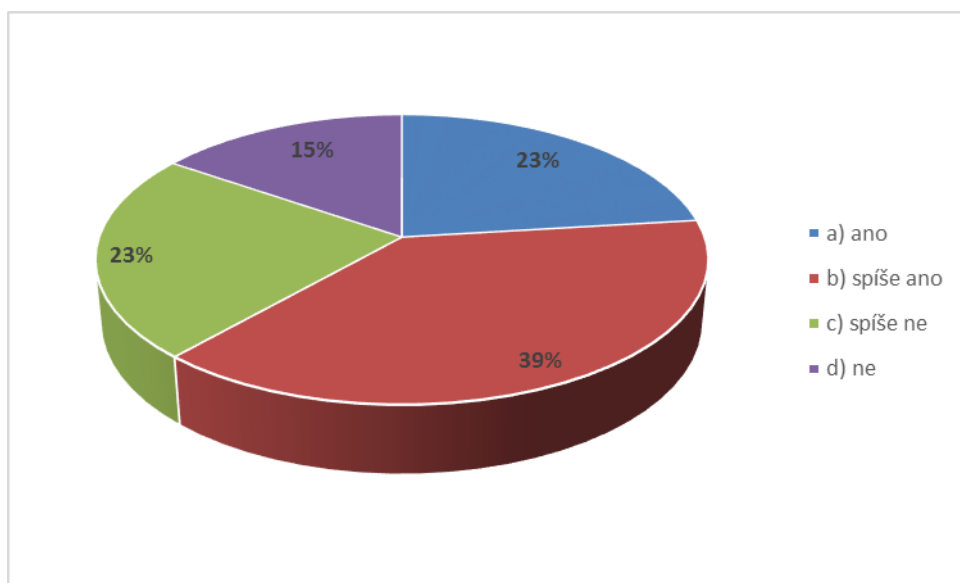
Z celkového počtu 13 odpovědí (100 %) byla v 1 případě (8 %) označena možnost *a) ano*, ve 2 případech (15 %) byla označena možnost *b) spíše ano*, možnost *c) spíše ne* byla označena ve 4 případech (31 %) a možnost *d) ne* byla označena v 6 případech (46 %).

Obrázek 15 Možnost realizace přednášek ve znakovém jazyce

Graf 15 znázorňuje možnost přednášek k problematice „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ ve znakovém jazyce.

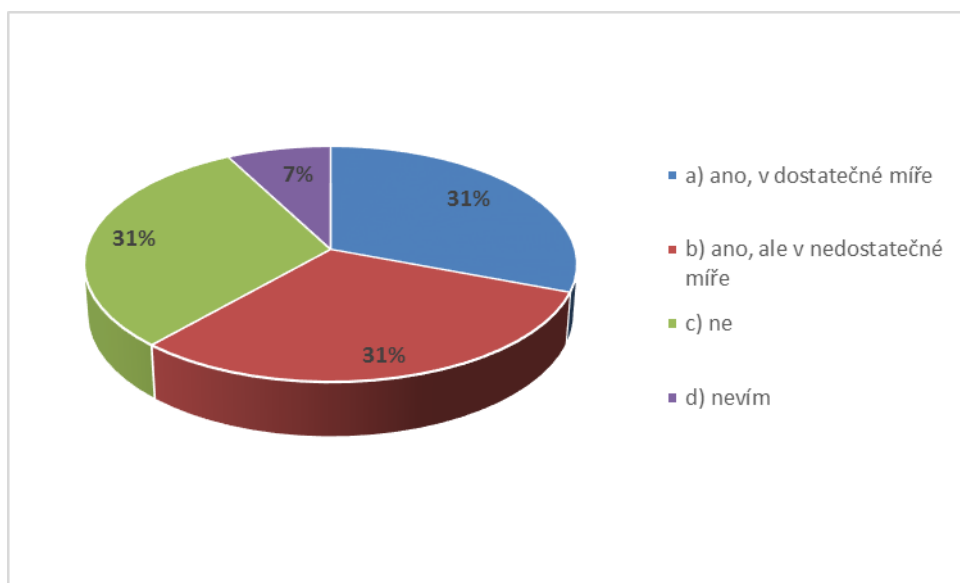
Z celkového počtu 13 odpovědí (100 %) byla ve 2 případech (15 %) označena možnost *a) ano*, ve 3 případech (23 %) byla označena možnost *b) spíše ano*, možnost *c) spíše ne* byla označena ve 4 případech (31 %) a možnost *d) ne* byla označena ve 4 případech (31 %).

Obrázek 16 Dostatenost pomůcek pro mentálně postižené

Graf 16 znázorňuje dispozici pomůcek pro mentálně postižené k výuce problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ (hry, obrázky, pohádky, říkanky...).

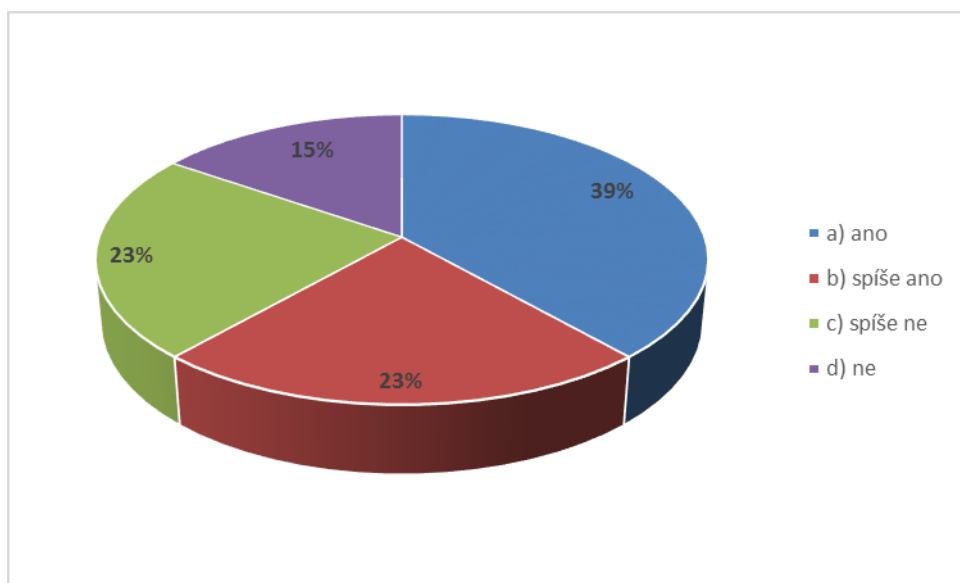
Z celkového počtu 13 odpovědí (100 %) byla ve 3 případech (23 %) označena možnost *a) ano*, v 5 případech (39 %) byla označena možnost *b) spíše ano*, možnost *c) spíše ne* byla označena ve 3 případech (23 %) a ve 2 případech (15 %) byla označena možnost *d) ne*.

Obrázek 17 Proškolenost pedagogů

Graf 17 zobrazuje, kolik pedagogů zabývajících se problematikou „Ochrana člověka zamimořádných událostí“ bylo speciálně proškoleny.

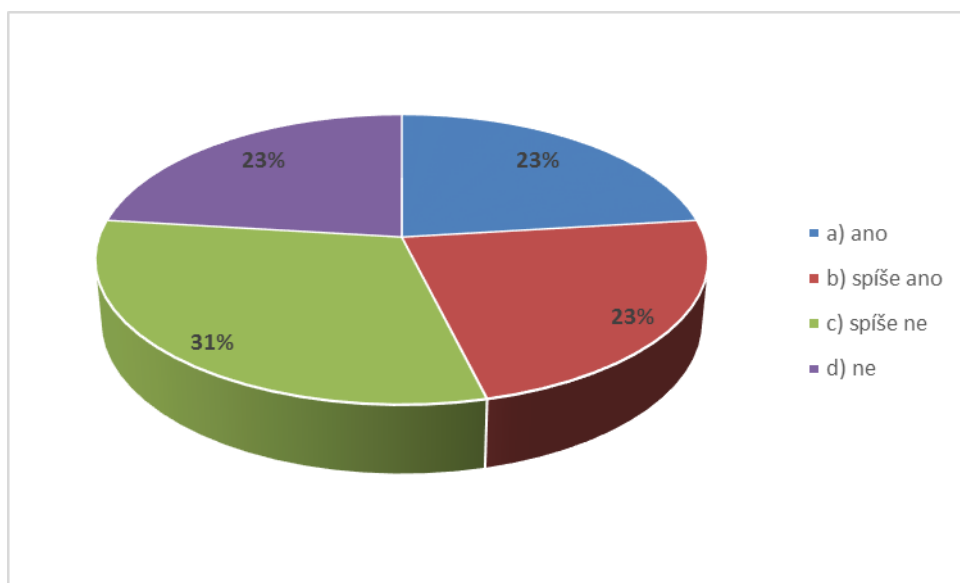
Z celkového počtu 13 odpovědí (100 %) byla ve 4 případech (31 %) označena možnost *a) ano, v dostatečné míře*, ve 4 případech (31 %) byla označena možnost *b) ano, ale v nedostatečné míře*, ve 4 případech (31 %) byla označena možnost *c) ne* a v 1 případě (7 %) byla označena možnost *d) nevím*.

Obrázek 18 Zájem o další proškolení pedagogů

Graf 18 zobrazuje zájem ředitelů o další proškolení pedagogů věnujících se problematice „Ochrana člověka za mimořádných událostí“.

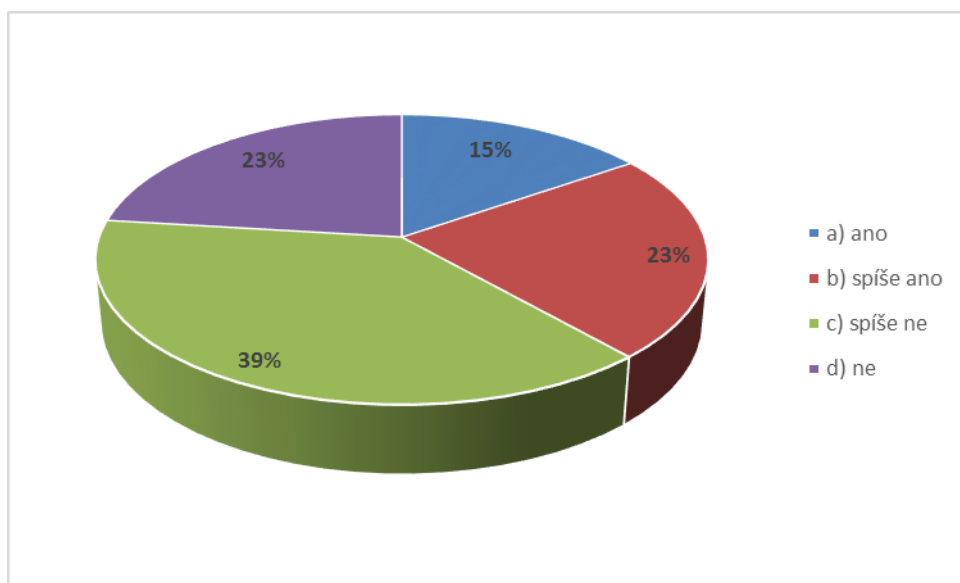
Z celkového počtu 13 odpovědí (100 %) byla možnost *a) ano* označena v 5 případech (39 %), možnost *b) spíše ano* byla označena ve 3 případech (23 %), ve 3 případech (23 %) byla označena možnost *c) spíše ne* a ve 2 případech (15 %) byla označena možnost *d) ne*.

Obrázek 19 Realizace praktických cvičení nebo nácviků

Graf 19 zobrazuje realizaci praktických cvičení nebo nácviků k tématice „Ochrana člověka za mimořádných událostí“.

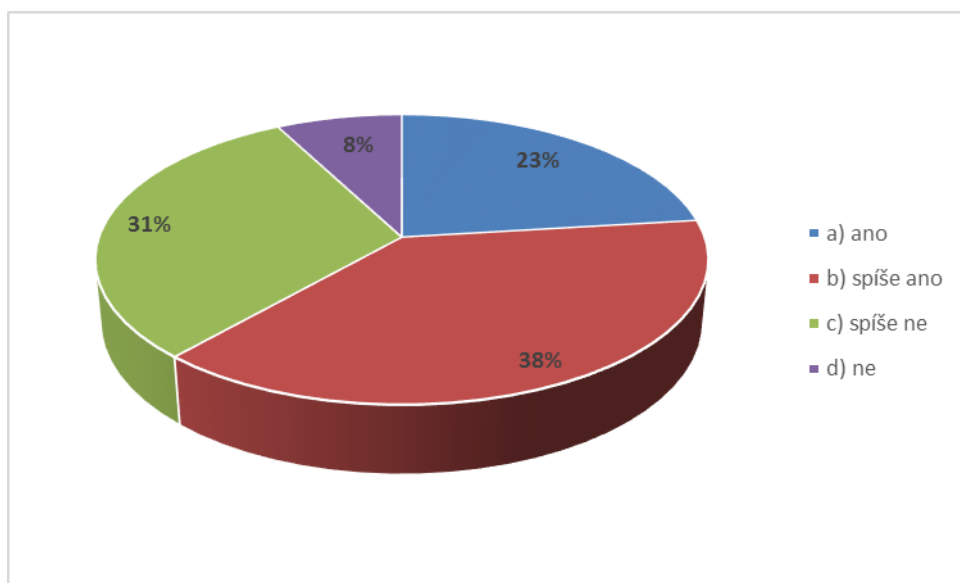
Z celkového počtu 13 odpovědí byla ve 3 případech (23 %) označena možnost *a) ano*, ve 3 případech (23 %) označena možnost *b) spíše ano*, ve 4 případech (31 %) byla označena možnost *c) spíše ne* a ve 3 případech (23 %) byla označena možnot *d) ne*.

Obrázek 20 Preventivně výchovná činnost HZS Kraje Vysočina

Graf 20 znázorňuje, zda na školách pro zdravotně postižené děti, žáky a studenty probíhá preventivně výchovná činnost HZS Kraje Vysočina.

Z celkového počtu 13 odpovědí (100 %) byla možnost *a) ano* označena ve 2 případech (15 %), možnost *b) spíše ano* byla označen ve 3 případech (23 %), možnost *c) spíše ne* byla označena v 5 případech (29 %) a možnost *d) ne* byla označena ve 3 případech (23 %).

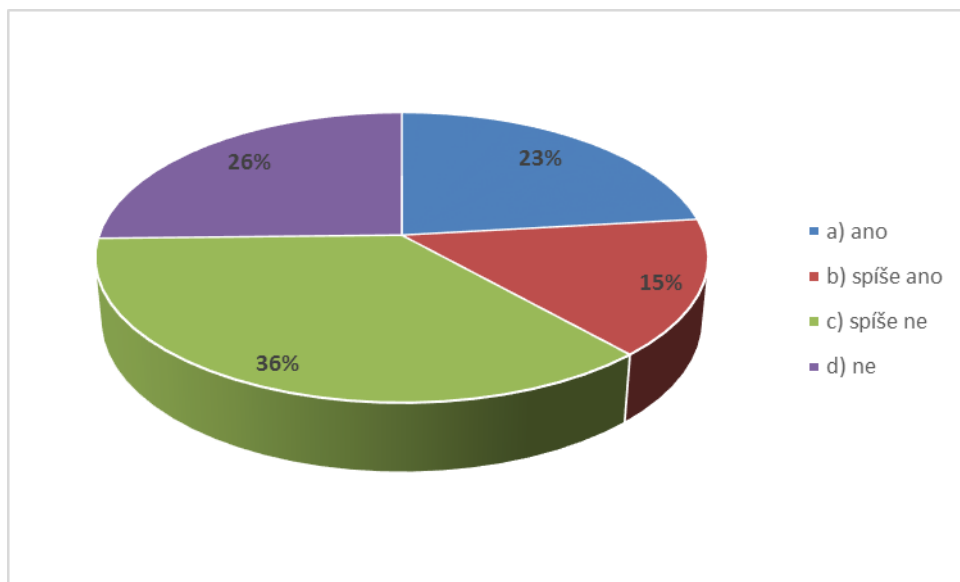

Obrázek 21 Exkurze na stanice HZS Kraj Vysočina

Graf 21 znázorňuje pořádání exkurzí na stanice HZS Kraje Vysočina.

Z celkového počtu 13 odpovědí (100 %) byla možnost *a) ano* označena ve 3 případech (23 %), možnost *b) spíše ano* byla označena v 5 případech (38 %), možnost *c) spíše ne* byla označena ve 4 případech (31 %) a možnost *d) ne* byla označena v 1 případě (8 %).

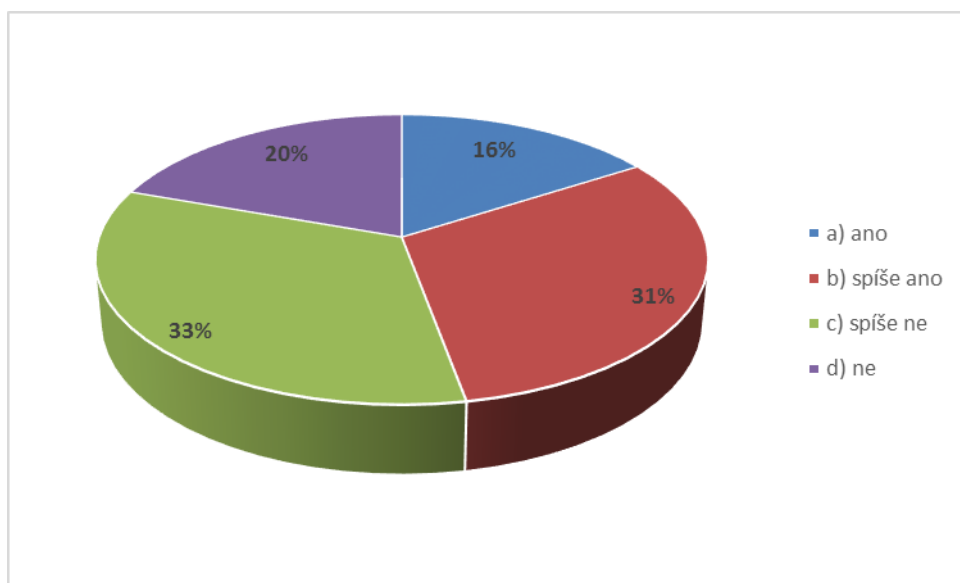
3.3 Výsledky dotazníkového šetření pedagogů speciálních škol na území Kraje Vysočina

Obrázek 22 Vzdělání pedagogů na úseku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“

Graf 22 zobrazuje, kolik pedagogů se vzdělává na úseku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“.

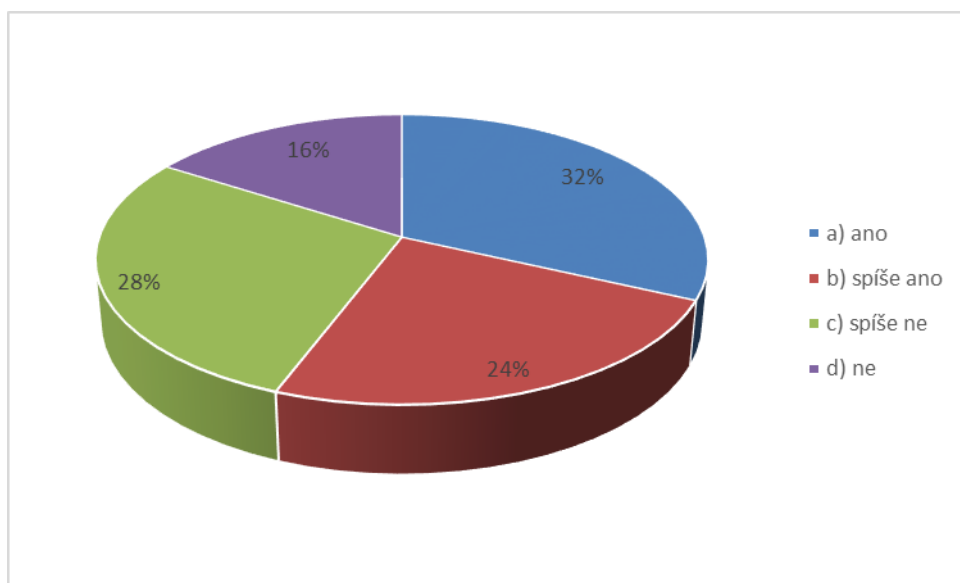
Z celkového počtu 138 odpovědí (100 %) byla možnost *a) ano* označena ve 32 případech (23 %), možnost *b) spíše ano* byla označena ve 21 případech (15 %), možnost *c) spíše ne* byla označena v 50 případech (36 %) a možnost *d) ne* byla označena v 35 případech (26 %).

Obrázek 23 Dostatečnost vzdělávání pedagogů

Graf 23 zobrazuje názor pedagogů na dostatečnost jejich vzdělávání na úseku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“.

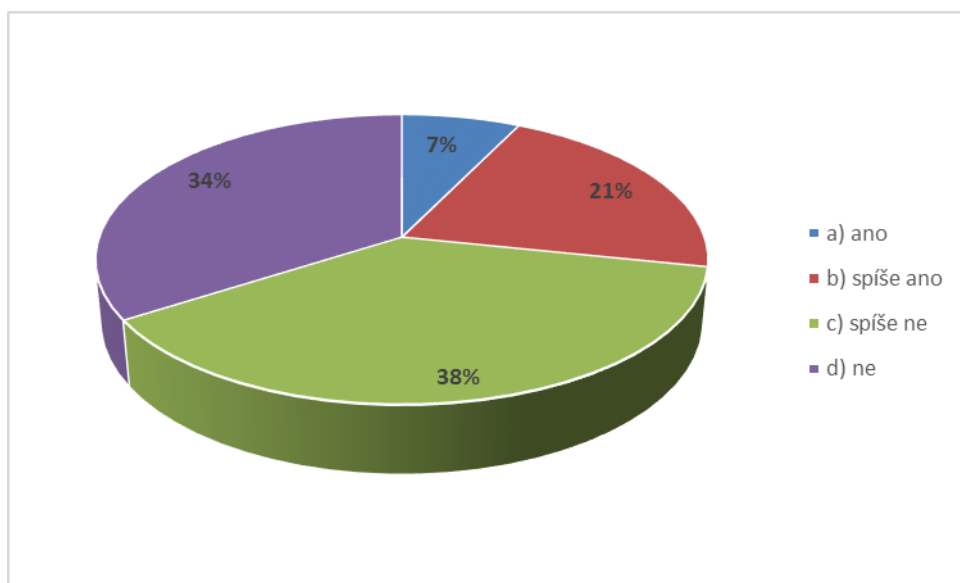
Z celkového počtu 138 odpovědí (100 %) byla ve 22 případech (16 %) označena možnost *a) ano*, ve 43 případech (31 %) byla označena možnost *b) spíše ano*, možnost *c) spíše ne* byla označena ve 46 případech (33 %) a možnost *d) ne* byla označena ve 27 případech (20 %).

Obrázek 24 Zájem o další vzdělání na úseku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“

Graf 24 zobrazuje zájem pedagogů o další možnost vzdělávání na úseku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“.

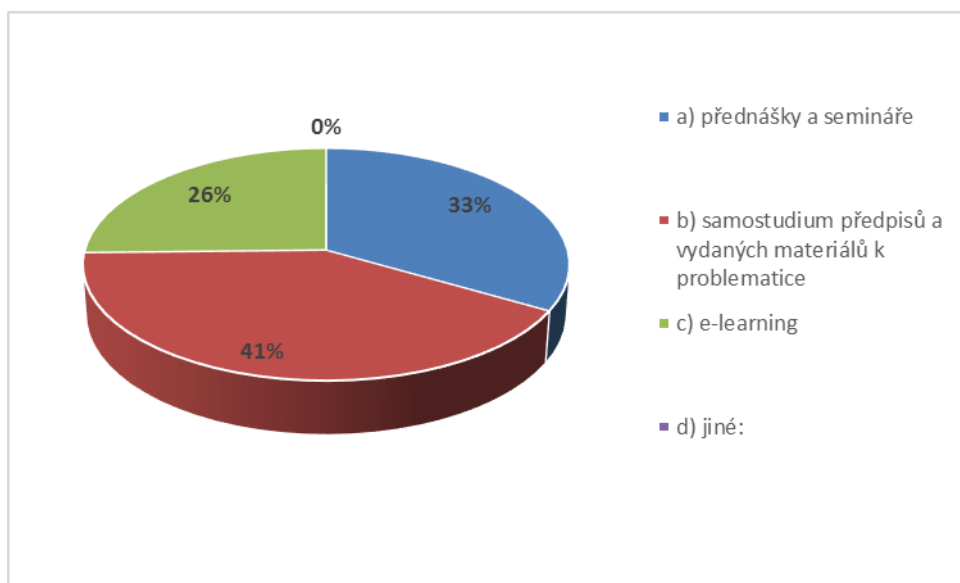
Z celkového počtu 138 odpovědí (100 %) byla možnost *a) ano* označena ve 44 případech (32 %), možnost *b) spíše ano* byla označena ve 33 případech (24 %), možnost *c) spíše ne* byla označena ve 39 případech (28 %) a možnost *d) ne* byla označena ve 22 případech (16 %).

Obrázek 25 Názor na dostatečnost svých znalostí

Graf 25 znázorňuje vlastní názor pedagogů na dostatečnost znalostí v oblasti problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“.

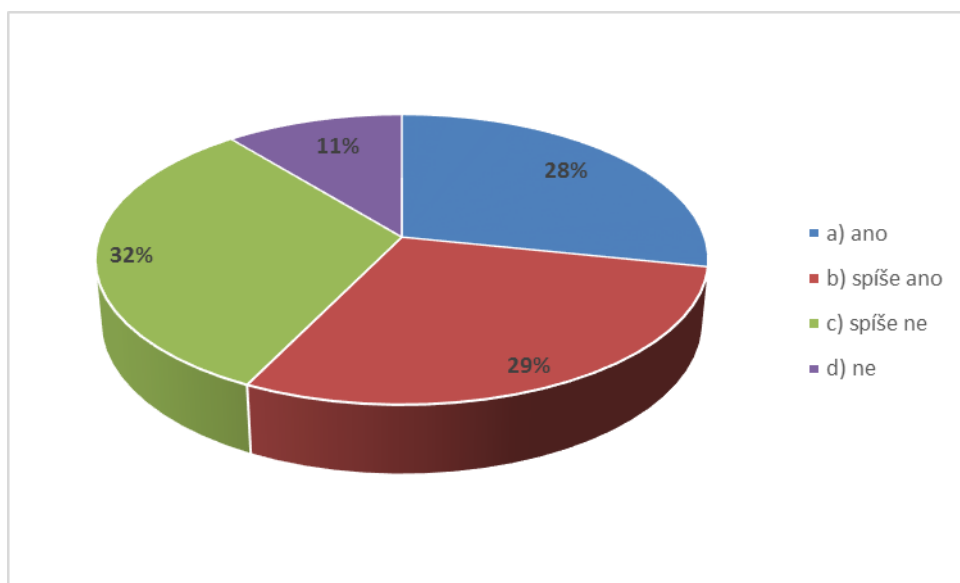
Z celkového počtu 138 odpovědí (100 %) byla v 10 případech (7 %) označena možnost *a) ano*, ve 29 případech (21 %) byla označena možnost *b) spíše ano*, v 52 případech (38 %) byla označena možnost *c) spíše ne* a ve 47 případech (34 %) byla označena možnost *d) ne*.

Obrázek 26 Preference forem sebevzdělávání

Graf 26 zobrazuje, jakou formu sebevzdělávání pedagogové preferují.

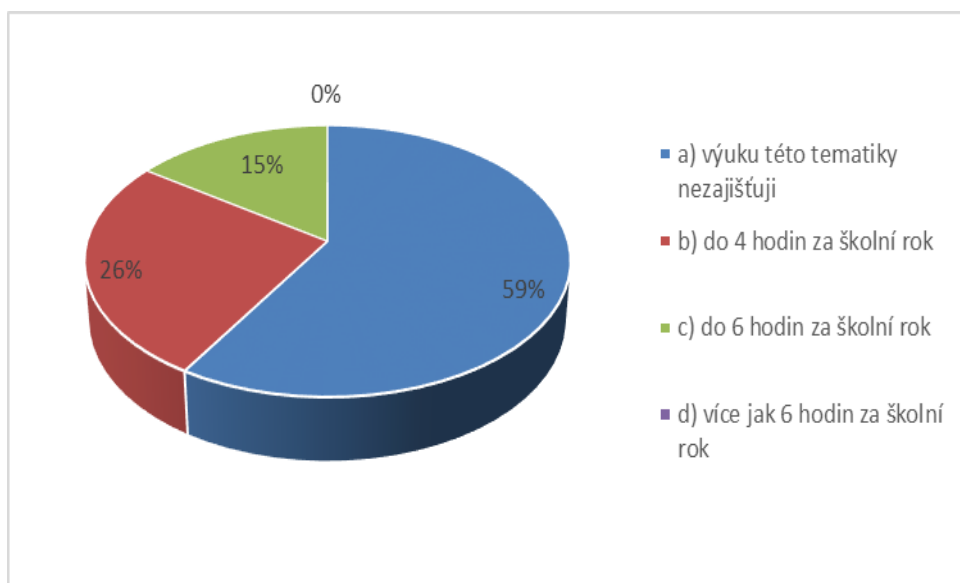
Z celkového počtu 138 odpovědí (100 %) byla ve 46 případech (33 %) označena možnost *a) přednášky a semináře*, v 57 případech (41 %) byla označena možnost *b) samostudium předpisů a vydaných materiálů k problematice* a možnost *c) e-learning* byla značena ve 35 případech (26 %).

Obrázek 27 Názor na důležitost vzdělávání pedagogů v oblasti problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“

Graf 26 znázorňuje názor pedagogů na důležitost vzdělávání pedagogů v oblasti problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“.

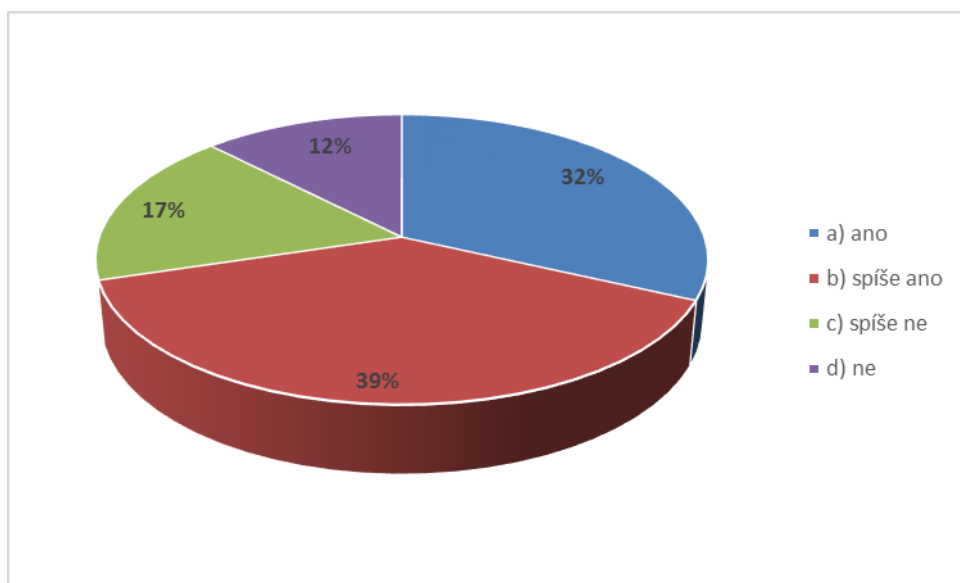
Z celkového počtu 138 odpovědí (100 %) byla ve 39 případech (28 %) označena možnost *a) ano*, ve 40 případech (29 %) byla označena možnost *b) spíše ano*, možnost *spíše ne* byla označena ve 44 případech (32 %) a možnost *d) ne* byla označena v 15 případech (11 %).

Obrázek 28 Rozsah výuky problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“

Graf 28 zobrazuje, v jakém rozsahu zajišťují pedagogové výuku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“.

Z celkového počtu 138 odpovědí (100 %) byla možnost *a) výuku této tematiky nezajišťuji* označena v 81 případech (59 %), možnost *b) do 4 hodin za školní rok* byla označena v 36 případech (26 %) a ve 21 případech (15 %) byla označena možnost *c) do 6 hodin za školní rok*, možnost *d) více jak 6 hodin a školní rok* označena nebyla (0 %).

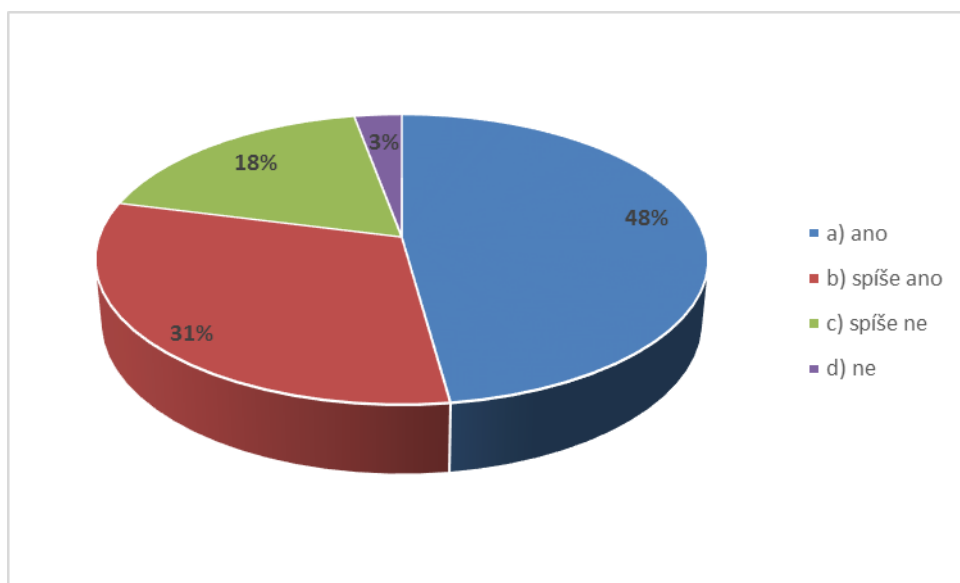

Obrázek 29 Názor na dostatečnost rozsahu hodin

Graf 29 znázorňuje názor pedagogů na dostatečnost rozsahu hodin pro výuku dané problematiky.

Z celkového počtu 138 odpovědí (100 %) byla možnost *a) ano* označena ve 44 případech (32 %), v 53 případech (39 %) byla označena možnost *b) spíše ano*, ve 24 případech (17 %) byla označena možnost *c) spíše ne* a možnost *d) ne* byla označena v 17 případech (12 %).

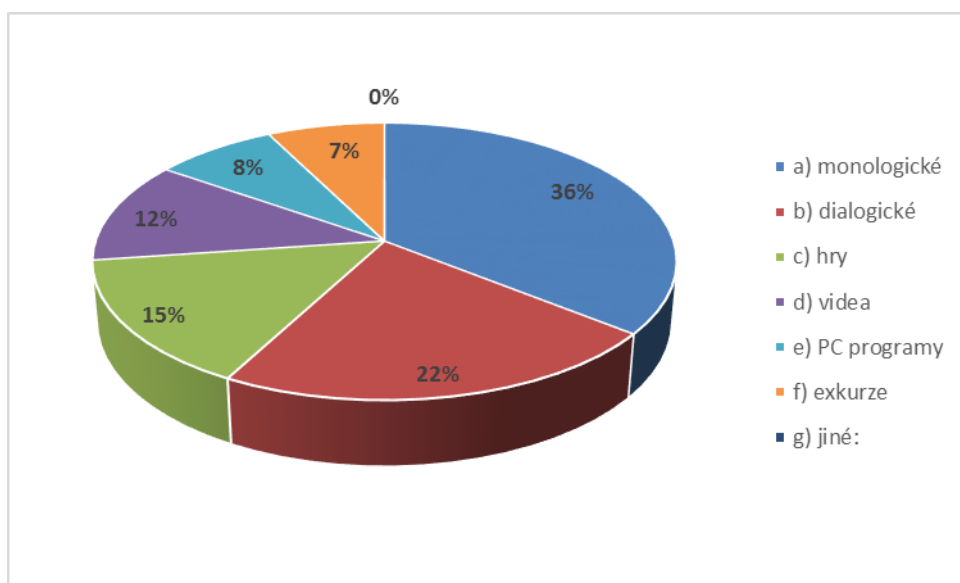
Podle pedagogů, kteří odpověděli možnostmi *c) spíše ne* nebo *d) ne*, by byl dostačující rozsah hodin do 8 hodin za školní rok nebo do 10 hodin za školní rok.

Obrázek 30 Důležitost vzdělávání studentů v oblasti problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“

Graf 30 zobrazuje názor pedagogů na důležitost vzdělávání studentů v oblasti problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“.

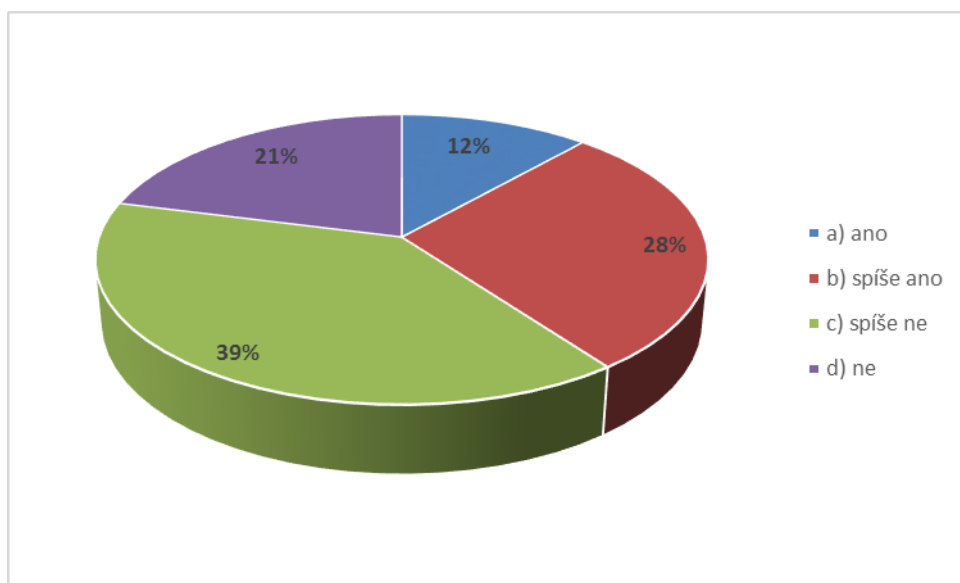
Z celkového počtu 138 odpovědí (100 %) byla možnost *a) ano* označena v 66 případech (48 %), možnost *b) spíše ano* byla označena ve 43 případech (31 %), ve 25 případech (18 %) byla označena možnost *c) spíše ne* a možnost *d) ne* byla označena ve 4 případech (3 %).

Obrázek 31 Využívání metod při výuce

Graf 31 zobrazuje, jaké pedagogové využívají metody při výuce (více správných odpovědí).

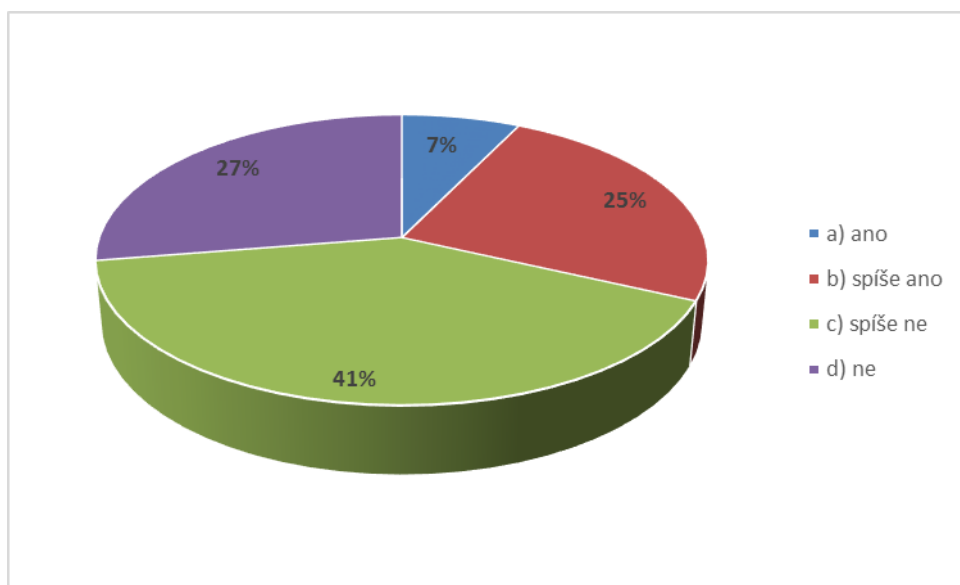
Z celkového počtu 294 odpovědí (100 %) byla možnost *a) monologické (přednáška vyučujícího)* označena ve 105 případech (36 %), možnost *b) dialogické (rozhovory, besedy)* byla označena v 65 případech (22 %), možnost *c) hry* byla označena ve 44 případech (15 %), možnost *d) videa* byla označena ve 35 případech (12 %), možnost *e) PC programy* byla označena ve 23 případech (8 %), možnost *f) exkurze* byla označena ve 22 případech (7 %) a možnost *g) jiné* nebyla označena (0 %).

Obrázek 32 Dostatečnost pomůcek k výuce problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“

Graf 32 zobrazuje názor pedagogů na dostatečnost pomůcek k výuce problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“

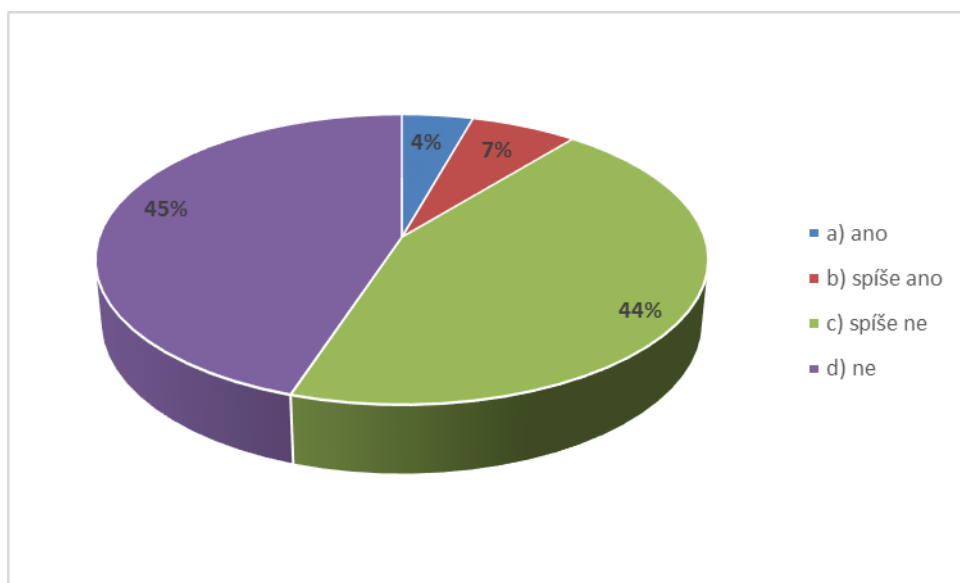
Z celkového počtu 138 odpovědí (100 %) byla možnost *a) ano* označena v 16 případech (12 %), možnost *b) spíše ano* byla označena v 39 případech (28 %), možnost *c) spíše ne* byla označena v 54 případech (39 %) a možnost *d) ne* byla označena ve 29 případech (21 %).

Obrázek 33 Dostatečnost pomůcek k výuce problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ pro zdravotně postižené děti, žáky a studenty

Graf 33 znázorňuje názor pedagogů na dostatečnost pomůcek k výuce problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ pro zdravotně postižené děti, žáky a studenty.

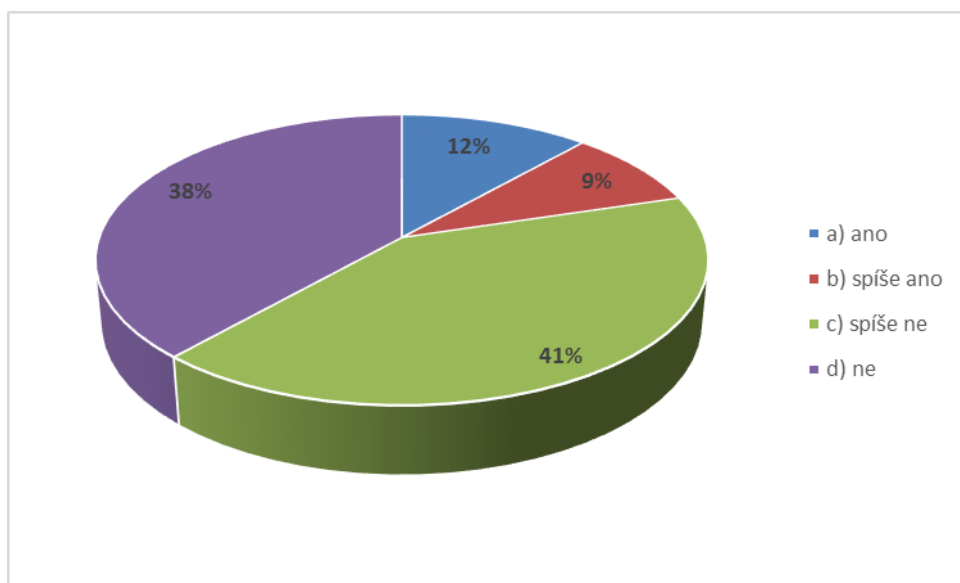
Z celkového počtu 138 odpovědí (100 %) byla v 10 případech (7 %) označena možnost *a) ano*, ve 34 případech (25 %) byla označena možnost *b) spíše ano*, možnost *c) spíše ne* byla označena v 56 případech (41 %) a možnost *d) ne* byla označena v 38 případech (27 %).

Obrázek 34 Dostatečnost pomůcek pro nevidomé v Braillově písmě

Graf 34 zobrazuje názor pedagogů na dostatečnost pomůcek pro nevidomé k výuce problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ v Braillově písmě.

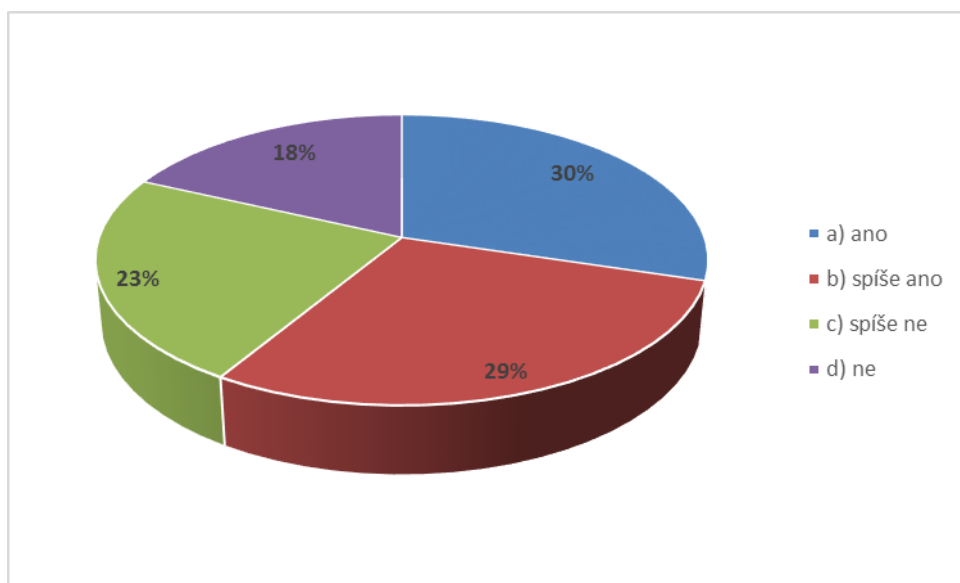
Z celkového počtu 138 odpovědí (100 %) byla možnost *a) ano* označena v 6 případech (4 %), možnost *b) spíše ano* byla označena v 9 případech (7 %), možnost *c) spíše ne* byla označena v 61 případech (44 %) a možnost *d) ne* byla označena v 62 případech (45 %).

Obrázek 35 Možnost realizace přednášek ve znakovém jazyce

Graf 25 zobrazuje možnost realizace přednášek k problematice „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ ve znakovém jazyce.

Z celkového počtu 138 odpovědí (100 %) byla v 16 případech (12 %) označena možnost *a) ano*, ve 12 případech (9 %) byla označena možnost *b) spíše ano*, možnost *c) spíše ne* byla označena v 57 případech (41 %) a možnost *d) ne* byla označena v 53 případech (38 %).

Obrázek 36 Dostatečnost pomůcek pro mentálně postižené

Graf 36 znázorňuje názor pedagogů na dostatečnost pomůcek pro mentálně postižené k výuce problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ (hry, obrázky, pohádky, říkanky...)

Z celkového počtu 138 odpovědí (100 %) byla možnost *a) ano* označena ve 41 případech (30 %), možnost *b) spíše ano* byla označena ve 40 případech (29 %), možnost *c) spíše ne* byla označena ve 32 případech (23 %) a možnost *d) ne* byla označena ve 25 případech (18 %).

4 DISKUZE

Diskuze je členěna do tří kapitol. Kapitola 4.1 se zabývá preventivně výchovnou činností HZS krajů. Kapitola 4.2 se zabývá současným stavem výchovy a vzdělávání zdravotně postižených osob na úseku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“. Tato kapitola je členěna na dvě podkapitoly. Podkapitola 4.2.1 se zabývá názorem ředitelů speciálních škol na stav výchovy a vzdělávání zdravotně postižených osob na úseku této problematiky. Podkapitola 4.2.2 řeší názor pedagogů speciálních škol na tento stav. V kapitole 4.3 je shrnutí dané problematiky a v závěru této kapitoly je porovnání stavu výchovy a vzdělávání zdravotně postižených osob na úseku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ v Kraji Vysočina a v Jihočeském kraji. Srovnání proběhlo na základě výsledků bakalářské práce „MAZÁK, Tomáš. *Program výchovy a vzdělávání občanů v oblasti ochrany obyvatelstva se zvláštním důrazem na zdravotně postižené osoby*. České Budějovice, 2015.“

4.1 Současný stav preventivně výchovné činnosti hasičských záchranných sborů krajů

Preventivně výchovná činnost HZS České republiky probíhá na všech typech škol ve všech krajích. Tabulka 2 zobrazuje počty akcí a hodin věnovaných preventivně výchovné činnosti v jednotlivých krajích. Největší počet akcí je uspořádán na základních školách. Podle mého názoru je tato skutečnost dána především velkým počtem projektových dnů právě na základních školách.

Ve školách pro zdravotně postižené děti, žáky a studenty už však preventivně výchovná činnost v takové míře neprobíhá, počty akcí a hodin zobrazuje Tabulka 4. Jak zobrazuje Obrázek 2, ve 3 krajích preventivně výchovná činnost ve školách pro zdravotně postižené děti, žáky a studenty vůbec neprobíhá, což je dle mého názoru dáno zejména tím, že vzdělávání zdravotně postižených osob klade velké nároky na způsob výkladu dané problematiky a na formě vzdělávacích materiálů, které nemá většina krajů k dispozici.

Pomůcky pro nevidomé v Braillově písmě má pouze 8 % HZS krajů, ostatní kraje těmito pomůckami nedisponují (Obrázek 3). Přednášky k problematice ochrany obyvatelstva ve znakovém jazyce má možnost realizovat 42 % HZS krajů (Obrázek 4), kteří nejčastěji využívají pro realizaci tlumočnicka. Pomůcky pro mentálně postižené může využít 50 % HZS krajů (Obrázek 6). Myslím si, že je to dáno tím, že jako pomůcky pro mentálně postižené lze využít obrázky a jiné různé materiály pro děti do mateřských škol či pro žáky v nižších ročnících základních škol.

Na otázku, zda HZS krajů realizují nácvik evakuace v zařízeních sdružující zdravotně postižené osoby, odpovědělo 92 % krajů možností *ano* nebo *spíše ano* (Obrázek 7). Realizace evakuace jsou potřebné pro osvojování správných způsobů chování během MU.

4.2 Současný stav výchovy a vzdělávání zdravotně postižených osob na úseku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ v Kraji Vysočina

4.2.1 Ředitelé speciálních škol

Ve speciálních školách na území Kraje Vysočina se vzdělávají děti, žáci a studenti se zrakovým postižením (6 %), se sluchovým postižením (5 %), s tělesným postižením (11 %), s mentálním postižením (46 %) a s kombinací více postižení (32 %).

Obrázek 9 zobrazuje počty pedagogů, kteří vyučují v těchto školách. Více jak polovina škol má 11 – 20 pedagogů (54 %). Obrázek 10 znázorňuje počet pedagogů, kteří se věnují problematice „Ochrana člověka za mimořádných událostí“. V nejvíce školách vyučuje danou problematiku 0 -5 pedagogů (54 %), dále v 31 % vyučuje danou problematiku 6 – 10 pedagogů a v 15 % se této problematice věnuje 11 - 15 pedagogů. Proškolenost pedagogů, kteří se věnují problematice „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ zobrazuje Obrázek 17. Dle ředitelů speciálních škol bylo 31 % pedagogů proškoleny v dostatečné míře, 31 % bylo proškoleny v nedostatečné míře a 31 % pedagogů nebylo proškoleny. V 7 % si ředitelé nebyli jisti, zda se speciální proškolení uskutečnilo. Na otázku, zda by měli ředitelé zájem o další proškolení pedagogů (Obrázek 18) odpovědělo 62 % ředitelů, že by o další speciální proškolení zájem měli. Pro zkvalitnění výuky by dle mého názoru bylo vhodné navýšit počty pedagogů, kteří se této problematice věnují, a dále zrealizovat větší počty přednášek a seminářů či vytvořit větší množství vzdělávacích materiálů pro přípravu pedagogů.

Dle Pokynu MŠMT k začlenění tematiky ochrana člověka za mimořádných událostí do vzdělávacích programů by měla v každé základní a střední škole v každém ročníku probíhat výuka této problematiky v rozsahu nejméně 6 hodin za školní rok. Od školního roku 2013/2014 se problematika „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ vyučuje podle rámcového vzdělávacího programu, kde je tato problematika obsažena ve více předmětech a není nijak časově vymezena. (32, 33)

Výuku problematiky s roční hodinovou dotací 6 hodin za školní rok realizuje pouze 39 % speciálních škol. Výuku vůbec nezajišťuje 15 % speciálních škol, v těchto případech se jedná o mateřské školy. Naopak nad 6 hodin za školní rok nezajišťuje výuku dané problematiky žádná škola (Obrázek 11). Domnívám se, že pokud má být obyvatelstvo adekvátně připraveno na MU, měla by se hodinová dotace zvýšit, i přesto, že v současné době není rozsah časově vymezen. Zejména při vzdělávání zdravotně postižených dětí, žáků a studentů, je potřeba věnovat ujasnění problematiky mnohem více času.

Dle ředitelů má dostačující pomůcky pro výuku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ 62 % škol (Obrázek 12). Pomůcky pro výuku dané problematiky pro zdravotně postižené děti, žáky a studenty má podle ředitelů 54 % škol (Obrázek 13). Pomůckami pro nevidomé v Braillově písmě již však disponuje pouze 23 % speciálních škol, kdy ředitelé na otázku „*Jsou na vaší škole k dispozici pomůcky pro nevidomé k výuce problematiky ‚Ochrana člověka za mimořádných událostí‘ v Braillově písmě?*“ odpověděli možností *ano* nebo *spíše ano* (Obrázek 14). Možnost realizace přednášek ve znakovém jazyce má 38 % škol a pomůcky pro mentálně postižené má k dispozici 62 % škol.

Pro lepší připravenost zdravotně postižených na případné mimořádné události by bylo efektivní vytvořit vhodné vzdělávací materiály zejména pro nevidomé, neboť těmito pomůckami disponuje pouze malé procento škol. Možnost realizace přednášek ve znakovém jazyce má 38 % škol, což odpovídá počtu škol, které navštěvují neslyšící děti, žáci a studenti. Větší množství škol má k dispozici pomůcky pro mentálně postižené, je to dáno zejména tím, že jako pomůcky pro mentálně postižené lze použít pomůcky pro děti v mateřských školách nebo pro žáky v nižších ročnících základních škol.

Praktická cvičení a nácviky realizuje 46 % škol (Obrázek 19). Dle mého názoru by bylo vhodné tato cvičení a nácviky realizovat ve větší míře, aby si děti, žáci a studenti osvojili zásady správného chování při MU.

38 % ředitelů uvedlo, že na jejich škole probíhá preventivně výchovná činnost HZS Kraje Vysočina (Obrázek 20). Vzhledem k tomu, že HZS Kraje Vysočina preventivně výchovnou činnost ve speciálních školách nerealizuje, tak se domnívám, že se nejedná přímo o preventivně výchovnou činnost, ale spíše o různé ukázky činnosti a Dny IZS. Exkurze na stanice HZS Kraje Vysočina pořádá 61 % škol.

4.2.2 Pedagogové speciálních škol

Z výzkumu vyplývá, že na úseku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ se vzdělává pouze 38 % pedagogů a 62 % se na úseku této problematiky

nevzdělává (Obrázek 22). Tento rozdíl je dán především tím, že dotazníky byly určeny pro všechny pedagogy, tzn. i pro ty, co se této problematice nevěnují. Význam problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ není však důležitý pouze z pohledu výuky, ale i kvůli znalostem doporučených způsobu chování pro ně samotné.

47 % pedagogů požaduje toto vzdělávání za dostačující (Obrázek 23) a za důležité jej považuje 57 % pedagogů (Obrázek 27). O další vzdělání by mělo zájem 56 % pedagogů (Obrázek 24) a své znalosti považuje za dostačující pouze 28 % pedagogů (Obrázek 25). Bylo by tedy vhodné uspořádat více přednášek a seminářů nebo vytvořit adekvátní vzdělávací materiály pro samostudium, neboť vzdělávání dětí, žáků a studentů se odvíjí od znalostí jejich pedagogů.

Jak znázorňuje Obrázek 26, přednášky a semináře preferuje 33 % pedagogů, samostudium předpisů preferuje 41 % pedagogů a e-learning 26 % z nich. Vzhledem k tomu, že na úseku dané problematiky se vzdělává pouze 38 % pedagogů (Obrázek 22), přestože se mohou vzdělávat sami formou samostudia, tak je význam samostudia velice nízký.

Obrázek 28 zobrazuje, v jakém rozsahu zajišťují pedagogové výuku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“. V 59 % byla označena možnost *výuku této problematiky nezajišťuji*. Opět je to dáno tím, že dotazník byl určen pro všechny pedagogy. 26 % pedagogů zajišťuje výuku dané problematiky do 4 hodin za školní rok a 15 % pedagogů zajišťuje výuku této problematiky do 6 hodin za školní rok. 71 % pedagogů považuje rozsah výuky problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ za dostačující, pro ostatní pedagogy by byl dostačující rozsah hodin do 8 hodin za školní rok nebo do 10 hodin za školní rok (Obrázek 29). Vzdělávání dětí, žáků a studentů v této problematice považuje za důležité 79 % pedagogů (Obrázek 30).

Vzhledem k důležitosti výuky problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ by bylo vhodné, aby se ve všech školách dodržoval alespoň rozsah výuky 6 hodin za školní rok.

Metody, které využívají pedagogové pro svou výuku, zobrazuje Obrázek 31. 36 % pedagogů využívá k výuce monolog (přednáška vyučujícího), 22 % pedagogů využívá

metody dialogické (rozhovory, besedy), 15 % vyučuje pomocí her, 12 % pedagogů využívá k výuce videa, 8 % využívá PC programy a 7 % pedagogů pořádá s dětmi, žáky a studenty exkurze.

40 % pedagogů si myslí, že ve škole mají dostatečné pomůcky pro výuku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ (Obrázek 32). Pouze 32 % pedagogů se domnívá, že k výuce dané problematiky má dostatečné pomůcky pro zdravotně postižené děti, žáky a studenty (Obrázek 33). Pomůcky pro nevidomé v Braillově písmě má k dispozici pouze 11 % pedagogů (Obrázek 34), možnost realizace přednášek ve znakovém jazyce má 21 % pedagogů (Obrázek 35) a 59 % pedagogů má k dispozici pomůcky pro mentálně postižené (Obrázek 36). Pro zkvalitnění výuky je potřebné, aby byly vytvořené již zmiňované adekvátní vzdělávací materiály, návrhy předkládám v Tabulce 8.

4.3 Shrnutí

Z výzkumu je zřejmé, že výuka problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ sice ve speciálních školách probíhá, ne však v takovém rozsahu, jako by bylo potřebné.

Podpora speciálních škol ze strany HZS krajů v rámci preventivně výchovné činnosti je velice nízká, což dokazují počty akcí a hodin, které zobrazuje Tabulka 4. HZS Kraje Vysočina preventivně výchovnou činnost pro zdravotně postižené děti, žáky a studenty vůbec nerealizuje. Pro lepší připravenost těchto osob na MU by proto bylo vhodné, aby podpora speciálních škol probíhala ve větší míře.

Výuka problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ probíhá na všech základních a středních školách pro děti, žáky a studenty se zdravotním postižením na území Kraje Vysočina, v mateřských školách tato výuka neprobíhá. Rozsah hodin však na většině škol není dostačující. I přesto, že dle rámcového vzdělávací programu není rozsah výuky určen. Pro zdravotně postižené děti, žáky a studenty by bylo vhodné tento rozsah navýšit minimálně na 6 – 10 hodin za školní rok, neboť výuka zdravotně

postižených osob je více časově náročná a vyžaduje více času na vysvětlení dané problematiky.

Přípravu pedagogů na výuku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ zajišťují HZS krajů, počty proškolených pedagogů zobrazuje Tabulka 3 a 5. Výuku této problematiky zajišťuje v 54 % škol pouze 0 – 5 pedagogů. K lepšímu zajištění výuky a větší připravenosti dětí, žáků a studentů by se měl počet těchto pedagogů navýšit.

Dle ředitelů bylo v dostatečné míře proškoleny pouze 31 % pedagogů a o další speciální proškolení pedagogů by mělo zájem 62 % ředitelů. Podle pedagogů se na úseku dané problematiky vzdělává 38 % z nich, 47 % pedagogů považuje toto vzdělávání za dostačující, 57 % ho považuje za důležité, 79 % pedagogů považuje vzdělávání studentů za důležité a o další vzdělání na úseku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ by mělo zájem 56 % pedagogů, neboť své vědomosti v této problematice považuje za dostačující pouze 28 % z nich. Vzhledem k tomu, že vzdělávání dětí, žáků a studentů je závislé na vědomostech pedagogů, a pedagogové svoje vědomosti nepovažují za dostačující a měli by zájem o další vzdělávání, bylo by tedy potřebné pro ně zrealizovat více přednášek a seminářů nebo vytvořit potřebné materiály k samostudiu.

Pomůcky pro výuku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ považuje za dostačující 62 % ředitelů speciálních škol a 40 % pedagogů. Pomůcky pro výuku dané problematiky pro zdravotně postižené děti, žáky a studenty považuje za dostačující 54 % ředitelů a 32 % pedagogů.

Pomůcky pro nevidomé v Braillově písmě má k dispozici pouze 8 % HZS krajů, 23 % ředitelů se domnívá, že má k dispozici pomůcky pro nevidomé v Braillově písmě a pouze 11 % pedagogů má tyto pomůcky k dispozici. Vzdělávání nevidomých je stejně důležité jako vzdělávání osob bez zdravotního postižení, proto by bylo patřičné vytvořit vzdělávací materiály i pro tuto skupinu osob, například vytvořit příručky v Braillově písmě, namluvit pokyny na CD či MP3 nebo nevidomé seznamovat s danou problematikou pomocí vyprávění pohádek.

V rámci bakalářské práce byl zrealizován přepis příručky pro obyvatele v zóně jaderné elektrárny Dukovany (Příloha D) do Braillova písma (Příloha E), neboť se v Kraji Vysočina jaderná elektrárna Dukovany nachází a je důležité, aby tuto příručku mohli využít i lidé se zrakovým postižením. Potřebné by však bylo udělat příručky v Braillově písmě na všechny druhy MU.

Možnost realizace přednášek ve znakovém jazyce pro neslyšící má 42 % HZS krajů, dle ředitelů má tuto možnost 38 % škol a pedagogové si myslí, že tuto možnost má pouze 21 % z nich. Pro sluchově postižené by bylo možné realizovat přednášky ve znakovém jazyce, dále využívat běžných psaných materiálů ve zjednodušené podobě, otázky s popisem nebo videa s danou problematikou doplněná o znakový jazyk.

Pomůcky pro mentálně postižené má k dispozici 50 % HZS krajů, podle ředitelů má pomůcky pro mentálně postižené k dispozici 62 % speciálních škol a 59 % pedagogů se domnívá, že tyto pomůcky může využít. Takto vysoká procenta jsou zde dána tím, že pro osoby mentálně postižené je možné využít pomůcky pro děti z mateřských škol nebo žáky z nižších ročníků základních škol. Pro zkvalitnění výuky by však bylo vhodné vytvořit materiály speciálně pro tento druh postižení, například leporelo, jednoduché obrázky, jednoduchá videa, pohádky nebo programy na interaktivní tabuli.

Realizaci evakuace v zařízení sdružující zdravotně postižené osoby provádí 92 % HZS krajů. Praktická cvičení nebo nácviky provádí takto 46 % speciálních škol. Realizace těchto cvičení je důležitá pro všechny druhy zdravotního postižení, aby si děti, žáci a studenti osvojili zásady chování při MU. Důležité jsou pak zejména nácviky evakuace pro tělesné postižení, kdy sice osoby s tímto druhem postižení mohou využívat běžné výukové materiály, tělesné postižení však klade větší nároky na praktické nácviky.

Ve srovnání s Jihočeským krajem je výuce dané problematiky věnováno méně času. V Jihočeském kraji probíhá výuka problematiky v rozsahu 6 hodin ze školní rok v 60 % speciálních škol, zatímco v Kraji Vysočina výuka v tomto rozsahu probíhá pouze v 39 % školách. V Jihočeském kraji považuje 64 % pedagogů za dostačující rozsah

hodin, který je věnován této problematice, a 93 % z nich považuje výuku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ za důležitou. V Kraji Vysočina považuje rozsah hodin za dostačující 71 % pedagogů a 79 % z nich považuje výuku této problematiky za důležitou. 27 % ředitelů speciálních škol na území Jihočeského kraje si myslí, že pedagogové jsou dostatečně proškoleni, v Kraji Vysočina je s proškolením pedagogů spokojeno 31 %. V Jihočeském kraji bylo proškoleny 71 % pedagogů a 76 % by využilo další množství speciálního proškolení a další proškolení pedagogů by také využilo 74 % ředitelů. V Kraji Vysočina bylo speciálně proškoleny pouze 38 % pedagogů, možnost dalšího proškolení by využilo 56 % pedagogů a další speciální proškolení pedagogů by využilo 62 % ředitelů speciálních škol. (34)

5 ZÁVĚR

Cílem práce bylo posoudit současný stav výchovy a vzdělávání zdravotně postižených dětí, žáků a studentů v oblasti ochrany obyvatelstva v Kraji Vysočina, a dále navrhnout a vytvořit adekvátní vzdělávací materiály pro jednotlivé typy zdravotního postižení, tak aby danému postižení odpovídaly svým obsahem a svou formou.

Ke zjištění současného stavu výchovy a vzdělávání zdravotně postižených osob na úseku problematiky ochrany obyvatelstva byl proveden rozhovor s HZS krajů a dále bylo provedeno dotazníkové šetření mezi řediteli a pedagogy speciálních škol na území Kraje Vysočina. Výzkumná část byla realizována pomocí kvalitativní metody u HZS krajů a pomocí kvantitativní metody u ředitelů a pedagogů speciálních škol. Výsledky šetření jsou znázorněny v kapitole 3 a jsou vyhodnoceny pomocí grafů a tabulek, diskuze k výsledkům je popsána v kapitole 4.

Za největší nedostatek považují nízký rozsah hodin věnovaných výuce problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“, pro vzdělávání zdravotně postižených dětí, žáků a studentů je zapotřebí věnovat mnohem více času ujasnění dané problematiky. Další nedostatky vidím v nízkém počtu speciálně proškolených pedagogů, kteří se na úseku této problematiky vzdělávají, a také v nedostatečných znalostech pedagogů. Vzhledem k tomu, že ke kvalitnímu vzdělávání dětí, žáků a studentů je potřeba, aby měl pedagog dostatečné vědomosti, tak by bylo žádoucí, aby se pedagogové nadále vzdělávali a zdokonalovali tak své vědomosti v dané problematice.

Vhodná by také byla spolupráce s HZS Kraje Vysočina, zejména pak v oblasti vzdělávání pedagogů. Účelné by bylo vytvořit vhodné vzdělávací materiály pro samostudium pedagogů, včetně e-learningu, a realizovat více přednášek a seminářů k problematice „Ochrana člověka za mimořádných událostí“. Další možností by byla spolupráce speciálních škol s HZS Kraje Vysočina v rámci preventivně výchovné činnosti. Myslím si, že názorné ukázky činnosti, možnost vyzkoušení si určitých věcí

prakticky a vysvětlení problematiky příslušníkem HZS Kraje Vysočina by pro mnoho dětí, žáků a studentů bylo zajímavější a poutavější než vysvětlení problematiky pedagogem. Možná by byla i spolupráce s dalšími složkami IZS.

Největší nedostatek vidím v tom, že speciální školy ani HZS krajů nedisponují pomůckami pro zdravotně postižené osoby. Pro každý druh postižení je nutné vytvořit adekvátní vzdělávací materiály, které svou formou a svým obsahem budou odpovídat potřebám dětí, žáků a studentů. Problém vidím v tom, že ke každému dítěti, žákovi a studentovi se zdravotním postižením je důležité přistupovat zcela individuálně, neboť každý má jiné nároky na vzdělávání.

Možným řešením by bylo vytvořit vzdělávací materiály pro zdravotně postižené osoby a poskytnou je speciálním školám nebo HZS krajů. Překážkou je však již zmiňovaný individuální přístup ke každému dítěti, žákovi a studentovi se zdravotním postižením.

Bakalářská práce poukazuje na nedostatečnost výchovy a vzdělávání zdravotně postižených dětí, žáků a studentů v oblasti ochrany obyvatelstva v Kraji Vysočina. Výsledky ukazují zejména nedostatečnost pomůcek pro nevidomé, neslyšící a mentálně postižené.

Návrhy na zdokonalení a zkvalitnění výuky zdravotně postižených osob jsou uvedeny v Tabulce 6 – 8 této kapitoly.

Výsledky práce budou dále rozpracovány v rámci diplomové práce, kde by bylo vhodné zejména rozpracovat výukové materiály pro jednotlivé druhy zdravotního postižení. Výsledky by také mohly pomoci speciálním školám se zdokonalením výuky problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“. Příručka v Braillově písmě bude nabídnuta HZS Kraje Vysočina.

Tabulka 6 Shrnutí výsledků k výzkumné otázce č. 1: „Jaký je současný stav vzdělávání zdravotně postižených občanů v oblasti ochrany obyvatelstva?“

Otázka	Dotazník	Výsledky a návrhy
Probíhá ve Vašem kraji preventivně výchovná činnost v mateřských, základních a středních školách pro zdravotně postižené osoby?	pro HZS krajů otázka č. 4	Preventivně výchovnou činnost vůbec nerealizuje 22 % krajů, mezi které patří i HZS Kraje Vysočina. Pro zkvalitnění výuky by bylo vhodné zapojení všech HZS krajů do preventivně výchovné činnosti u dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením.
V jakém rozsahu probíhala preventivně výchovná činnost v mateřských, základních a středních školách pro zdravotně postižené osoby v letech 2010 – 2015?	pro HZS krajů otázka č. 5	V letech 2010 – 2015 proběhlo 17 akcí na základních školách a 5 akcí na středních školách. Pro zdokonalení by bylo vhodné navýšit počty akcí.
Kolik dětí, žáků a studentů a kolik pedagogů bylo při preventivně výchovné činnosti v letech 2010 – 2015 proškoleny ve školách pro zdravotně postižené osoby?	pro HZS krajů otázka č. 6	V letech 2010 – 2015 bylo proškoleny 527 dětí, žáků a studentů a 60 pedagogů. Pro zdokonalení by bylo vhodné tyto počty navýšit.
V jakém rozsahu probíhá na Vaší škole výuka problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“?	pro ředitele speciálních škol otázka č. 1	Ve 39 % škol probíhá výuka dané problematiky v rozsahu 6 hodiny za školní rok. Žádoucí by bylo navýšení rozsahu na 6 hodin za školní rok ve všech školách.

Vzděláváte se na úseku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“?	pro pedagogy speciálních škol blok I., otázka č. 1	Na úseku dané problematiky se vzdělává pouze 38 % pedagogů. Pro lepší připravenost dětí, žáků a studentů by bylo vhodné, aby se na tomto úseku vzdělávalo více pedagogů.
V jakém rozsahu zajišťujete výuku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ na svých hodinách?	pro pedagogy speciálních škol blok II., otázka č. 1	Pouze 15 % pedagogů vyučuje danou problematiku v rozsahu 6 hodin za školní rok.
Myslíte si, že rozsah hodin je pro výuku dané problematiky dostačující?	pro pedagogy speciálních škol blok II., otázka č. 2	71 % pedagogů považuje tento rozsah za dostačující. Vzhledem k tomu, že je tato problematika velice důležitá, bylo by vhodné i přes názor pedagogů rozsah výuky navýšit.

Z výzkumu je zřejmé, že vzdělávání zdravotně postižených osob na úseku ochrany obyvatelstva probíhá, ne však v takové míře, jako by bylo potřebné. Pouze 39 % škol dodržuje stanovený rozsah 6 hodin výuky problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ za školní rok. Na úseku dané problematiky se vzdělává pouze 38 % pedagogů. Pro zkvalitnění stavu výchovy a vzdělávání na úseku ochrany obyvatelstva je potřebné, aby se navýšil počet hodin věnovaný dané problematice a aby se vzdělávalo více učitelů.

Tabulka 7 Shrnutí výsledků k výzkumné otázce č. 2: „Jaké jsou vytvořeny materiály pro výchovu a vzdělávání zdravotně postižené občany v oblasti ochrany obyvatelstva?“

Otázka	Dotazník	Výsledky a návrhy
Jsou na Vaší škole dostačující pomůcky pro výuku týkající se problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ pro zdravotně postižené osoby?	pro ředitele speciálních škol otázka č. 3	Pomůcky pro zdravotně postižené osoby má k dispozici 62 % škol. Pro zkvalitnění výuky by bylo žádoucí vytvořit nové a kvalitnější pomůcky.
Máte k dispozici dostačující pomůcky pro výuku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ pro zdravotně postižené osoby?	pro pedagogy speciálních škol blok II, otázka č. 6	Pomůcky pro zdravotně postižené osoby má 40 % pedagogů.
Máte k dispozici pomůcky pro nevidomé k výuce problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ v Braillově písmě?	pro HZS krajů otázka č. 7	Pomůcky pro nevidomé v Braillově písmě má pouze 8 % HZS krajů. Bylo by žádoucí, aby pomůcky pro nevidomé měly všechny HZS krajů.
Jsou na Vaší škole k dispozici pomůcky pro nevidomé k výuce problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ v Braillově písmě?	pro ředitele speciálních škol otázka č. 4	Pomůcky v Braillově písmě má k dispozici 23 % škol.
Jsou na Vaší škole k dispozici pomůcky pro nevidomé k výuce problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ v Braillově písmě?	pro pedagogy speciálních škol blok II, otázka č. 7	Pomůcky pro nevidomé v Braillově písmě má k dispozici pouze 11 % pedagogů.

Máte možnost realizovat přednášky k problematice „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ ve znakovém jazyce?	pro HZS krajů otázka č. 9	Možnost realizovat přednášky ve znakovém jazyce má 42 % HZS krajů.
Je na Vaší škole možnost přednášek k problematice „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ ve znakovém jazyce?	pro ředitele speciálních škol otázka č. 5	Možnost realizovat přednášky ve znakovém jazyce má 38 % škol.
Je na Vaší škole možnost přednášek k problematice „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ ve znakovém jazyce?	pro pedagogy speciálních škol blok II, otázka č. 8	Možnost realizace přednášek ve znakovém jazyce má 38 % pedagogů.
Máte k dispozici pomůcky pro výuku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ pro mentálně postižené (hry, obrázky, pohádky, říkanky,...)?	pro HZS krajů otázka č. 10	Pomůcky pro mentálně postižené má k dispozici 50 % HZS krajů.
Máte k dispozici pomůcky pro výuku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ pro mentálně postižené (hry, obrázky, pohádky, říkanky,...)?	pro ředitele speciálních škol otázka č. 6	Pomůcky pro mentálně postižené má k dispozici 62 % škol.
Máte k dispozici pomůcky pro výuku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ pro mentálně postižené (hry, obrázky, pohádky, říkanky,...)?	pro pedagogy speciálních škol blok II, otázka č. 9	Pomůcky pro mentálně postižené má k dispozici 59 % pedagogů.

Z výzkumu je patrné, že pomůcky pro zdravotně postižené osoby má k dispozici pouze malé procento HZS krajů a speciálních škol na území Kraje Vysočina. Pro zkvalitnění výuky by bylo potřebné vytvořit výukové materiály pro všechny druhy zdravotního postižení. Návrhy na vytvoření těchto materiálů jsou znázorněny v Tabulce 8.

Tabulka 8 Návrh na vytvoření vzdělávacích materiálů pro zdravotně postižené osoby

Druh zdravotního postižení	Doporučení	Realizace
zrakové postižení	příručky v Braillově písmě	bylo realizováno (Příloha E)
	namluvené pokyny na cd, mp3, zvukové nahrávky	realizace v rámci diplomové práce, možnost realizace v rámci projektu financovaného Evropskou unií
	vyprávění pohádek	realizace v rámci diplomové práce, možnost realizace v rámci projektu financovaného Evropskou unií
sluchové postižení	realizace přednášek ve znakovém jazyce	realizace v rámci diplomové práce, možnost realizace v rámci projektu financovaného Evropskou unií
	využití běžných psaných materiálů ve zjednodušené podobě	realizace v rámci diplomové práce, možnost realizace v rámci projektu financovaného Evropskou unií
	obrázky s popisem	realizace v rámci diplomové práce, možnost realizace v rámci projektu financovaného Evropskou unií
	video s danou problematikou doplněné o znakový jazyk	realizace v rámci diplomové práce, možnost realizace v rámci projektu financovaného Evropskou unií
mentální postižení	leporelo	realizace v rámci diplomové práce, možnost realizace v rámci projektu financovaného Evropskou unií
	jednoduché obrázky	realizace v rámci diplomové práce, možnost realizace v rámci projektu financovaného Evropskou unií
	jednoduchá videa	realizace v rámci diplomové práce, možnost realizace v rámci projektu financovaného Evropskou unií
	pohádky	realizace v rámci diplomové práce, možnost realizace v rámci projektu financovaného Evropskou unií
	programy na interaktivní tabuli	realizace v rámci diplomové práce, možnost realizace v rámci projektu financovaného Evropskou unií
tělesné postižení	možnost využití běžných výukových materiálů, tělesné postižení klade větší nároky na praktické nácviky	realizace v rámci diplomové práce, možnost realizace v rámci projektu financovaného Evropskou unií

6 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše. *Ochrana obyvatelstva*. 1. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005, 140 s. ISBN 80-86634-70-1
2. Česká republika. Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky
3. Česká republika. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů
4. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030*. Vyd. 1. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2014, 75 s. ISBN 978-80-86466-50-7
5. HORÁK, Rudolf. *Průvodce krizovým plánováním pro veřejnou správu*. Praha: Linde Praha, 2011, 456 s. ISBN 978-80-7201-827-7
6. Česká republika. Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)
7. Česká republika. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva
8. Jak zní siréna. *Hasičský záchranný sbor Jihomoravského kraje* [online]. 2014-07-11 [cit. 2015-10-05]. Dostupné z: <http://www.firebrno.cz/jak-zni-sirena>
9. PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 4. aktual. vyd. Praha: Portál, 2003, 322 s. ISBN 80-7178-772-8
10. VALIŠOVÁ, Alena a Hana KASÍKOVÁ. *Pedagogika pro učitele: školský systém v českých zemích: vzdělávací politika a řízení školství : podoby vyučování a třídní management: hodnocení ve vyučování : pedagogická diagnostika : práce výchovného poradce*. vyd. 1. Praha: Grada, 2007, 402 s. ISBN 978-80-247-1734-0
11. Česká republika. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

12. Česká republika. Vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných
13. SLOWÍK, Josef. *Speciální pedagogika*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007, 160 s. ISBN 978-80-247-1733-3
14. *Autismus.cz: Portál o poruchách autistického spektra* [online]. [cit. 2015-12-01]. Dostupné z: <http://www.autismus.cz/>
15. Historie a současnost. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 2013-08-22 [cit. 2015-12-04]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/historie-a-soucasnost.aspx>
16. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. 2004
17. *Zpráva o činnosti Hasičského záchranného sboru ČR na úseku preventivně výchovné činnosti za rok 2015*. 2016
18. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. 2013
19. *Rámcový vzdělávací program pro gymnázia*. 2007
20. Preventivně výchovná činnost Hasičského záchranného sboru. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. [cit. 2015-12-04]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/preventivne-vychovna-cinnost-hasicskeho-zachranneho-sboru.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>
21. Pomůcky pro mateřské školy. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. [cit. 2015-12-04]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/pomucky-pro-materske-skoly.aspx>
22. Pomůcky pro základní a střední školy. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. [cit. 2015-12-04]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/pomucky-pro-zakladni-a-stredni-skoly.aspx>
23. Projekty k podpoře výuky na školách. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. [cit. 2015-12-05]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/projekty-k-podpore-vyuky-na-skolach.aspx>

24. *Záchranný kruh* [online]. [cit. 2015-12-05]. Dostupné z: <http://www.zachranny-kruh.cz/>
25. *Hasík CZ* [online]. [cit. 2015-12-05]. Dostupné z: <http://www.hasik.cz/index.html>
26. *Vaše cesty k bezpečí. Hasičský záchranný sbor Jihomoravského kraje* [online]. [cit. 2015-12-05]. Dostupné z: <http://www.firebrno.cz/vase-cesty-k-bezpeci>
27. *Preventivně výchovná činnost. Roční zpráva o stavu požární ochrany Kraje Vysočina za rok 2014.*
28. P&P (Pen and Paper, PAPI). *SC&C - Marketing & Social Research* [online]. [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://www.scac.cz/metody/dalsi-metody/pap>
29. *Kraje v ČR. Informace o obcích a městech v ČR* [online]. [cit. 2016-03-30]. Dostupné z: <http://www.obceamesta.info/kraje-v-cr.html>
30. MŠ, ZŠ a SŠ pro žáky se speciálně vzdělávacími potřebami. *Kraj Vysočina* [online]. [cit. 2016-03-30]. Dostupné z: <http://extranet.kr-vysocina.cz/seznam-skol/ms-zs-ss-specialni>
31. *Rejstřík škol a školských zařízení. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://rejskol.msmt.cz/>
32. *Pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k začlenění tematiky ochrany člověka za mimořádných událostí do vzdělávacích programů.* In: . 2003, Č. j. 12 050/03-22.
33. TILCEROVÁ, Eleonóra. *Ochrana člověka za mimořádných událostí – nové trendy ve výuce.* [online]. 2010 [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: <http://dspace.upce.cz/handle/10195/37999>
34. MAZÁK, Tomáš. *Program výchovy a vzdělávání občanů v oblasti ochrany obyvatelstva se zvláštním důrazem na zdravotně postižené osoby.* České Budějovice, 2015. Bakalářská práce.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Preventivně výchovná činnost ve školách.....	36
Obrázek 2 Preventivně výchovná činnost ve školách pro zdravotně postižené osoby ...	37
Obrázek 3 Pomůcky pro nevidomé k výuce problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ v Braillově písmě	38
Obrázek 4 Možnost výuky problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ ve znakovém jazyce	39
Obrázek 5 Realizace přednášek pro sluchově postižené ve znakovém jazyce	40
Obrázek 6 Pomůcky pro mentálně postižené k výuce problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“	41
Obrázek 7 Realizace nácviku evakuace v zařízeních sdružující zdravotně postižené osoby.....	42
Obrázek 8 Rozdělení dětí, žáků a studentů podle druhu postižení	51
Obrázek 9 Počet pedagogů	52
Obrázek 10 Počet pedagogů věnující se problematice „Ochrana člověka za mimořádných událostí“	53
Obrázek 11 Hodinová dotace výuky problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“	54
Obrázek 12 Dostatečnost pomůcek pro výuku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“	55
Obrázek 13 Dostatečnost pomůcek pro výuku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ pro zdravotně postižené děti, žáky a studenty.....	56
Obrázek 14 Dostatečnost pomůcek pro nevidomé v Braillově písmě	57
Obrázek 15 Možnost realizace přednášek ve znakovém jazyce	58
Obrázek 16 Dostatečnost pomůcek pro mentálně postižené	59
Obrázek 17 Proškolenost pedagogů.....	60
Obrázek 18 Zájem o další proškolení pedagogů.....	61
Obrázek 19 Realizace praktických cvičení nebo nácviků	62
Obrázek 20 Preventivně výchovná činnost HZS Kraje Vysočina	63

Obrázek 21 Exkurze na stanice HZS Kraj Vysočina	64
Obrázek 22 Vzdělání pedagogů na úseku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“	65
Obrázek 23 Dostatečnost vzdělávání pedagogů	66
Obrázek 24 Zájem o další vzdělání na úseku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“	67
Obrázek 25 Názor na dostatečnost svých znalostí	68
Obrázek 26 Preference forem sebevzdělávání	69
Obrázek 27 Názor na důležitost vzdělávání pedagogů v oblasti problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“	70
Obrázek 28 Rozsah výuky problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“	71
Obrázek 29 Názor na dostatečnost rozsahu hodin	72
Obrázek 30 Důležitost vzdělávání studentů v oblasti problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“	73
Obrázek 31 Využívání metod při výuce	74
Obrázek 32 Dostatečnost pomůcek k výuce problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“	75
Obrázek 33 Dostatečnost pomůcek k výuce problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ pro zdravotně postižené děti, žáky a studenty	76
Obrázek 34 Dostatečnost pomůcek pro nevidomé v Braillově písmě	77
Obrázek 35 Možnost realizace přednášek ve znakovém jazyce	78
Obrázek 36 Dostatečnost pomůcek pro mentálně postižené	79

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Přehled speciálních škol podílejících se na výzkumu.....	35
Tabulka 2 Realizace preventivně výchovné činnosti v mateřských, základních a středních školách v letech 2010 - 2015.....	43
Tabulka 3 Počet dětí, žáků, studentů a pedagogů proškolených v rámci preventivně výchovné činnosti v letech 2010 - 2015	45
Tabulka 4 Realizace preventivně výchovné činnosti v mateřských, základních a středních školách pro zdravotně postižené v letech 2010 - 2015	47
Tabulka 5 Počet proškolených zdravotně postižených dětí, žáků, studentů a počet proškolených pedagogů v rámci preventivně výchovné činnosti v letech 2010 - 2015 .	49
Tabulka 6 Shrnutí výsledků k výzkumné otázce č. 1: „ <i>Jaký je současný stav vzdělávání zdravotně postižených občanů v oblasti ochrany obyvatelstva?</i> “	91
Tabulka 7 Shrnutí výsledků k výzkumné otázce č. 2: „ <i>Jaké jsou vytvořeny materiály pro výchovu a vzdělávání zdravotně postižené občany v oblasti ochrany obyvatelstva?</i> “	93
Tabulka 8 Návrh na vytvoření vzdělávacích materiálů pro zdravotně postižené osoby	96

7 PŘÍLOHY

Příloha A	Dotazník pro HZS krajů
Příloha B	Dotazník pro ředitele škol
Příloha C	Dotazník pro pedagogy
Příloha D	Příručka pro obyvatele v zóně jaderné elektrárny Dukovany
Příloha E	Příručka pro obyvatele v zóně jaderné elektrárny Dukovany v Braillově písmě

Příloha A

Dobrý den,

jmenuji se Petra Dvořáková a studuji na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, obor „Ochrana obyvatelstva se zaměřením na chemické, biologické, radiologické a jaderné noxy a výbušniny“.

Zpracovávám bakalářskou práci na téma „Výchova a vzdělávání zdravotně postižených osob na úseku problematiky ochrany obyvatelstva - tvorba vzdělávacích materiálů“.

Dotazník, který jste právě obdržel/a, je určen pro hasičské záchranné sbory krajů. Proším o vyplnění tohoto dotazníku, který bude použit pouze ke statistickému zpracování, jako výzkumná část mé práce.

Vaši odpověď zakroužkujte či doplňte.

Děkuji za vyplnění.

Petra Dvořáková

HZS _____

1. Probíhá ve Vašem kraji preventivně výchovná činnost v mateřských, základních a středních školách? (více správných odpovědí)

- a) ano, ve všech školách
- b) ano, v mateřských školách
- c) ano, v základních školách
- d) ano, ve středních školách
- e) ne, neprobíhá

2. V jakém rozsahu probíhala preventivně výchovná činnost v mateřských, základních a středních školách v letech 2010 – 2015 (počet akcí a přibližný počet hodin)?

	Mateřské školy		Základní školy		Střední školy	
	Počet akcí	Počet hodin	Počet akcí	Počet hodin	Počet akcí	Počet hodin
2010						
2011						
2012						
2013						
2014						
2015						

3. Kolik dětí, žáků a studentů a kolik pedagogů bylo při preventivně výchovné činnosti v letech 2010 – 2015 proškoleny?

	Mateřské školy		Základní školy		Střední školy	
	Počet dětí	Počet pedagogů	Počet žáků	Počet pedagogů	Počet studentů	Počet pedagogů
2010						
2011						
2012						
2013						
2014						
2015						

4. Probíhá ve Vašem kraji preventivně výchovná činnost v mateřských, základních a středních školách pro zdravotně postižené osoby?(více správných odpovědí)

- a) ano, ve všech školách
- b) ano, v mateřských školách
- c) ano, v základních školách
- d) ano, ve středních školách
- e) ne, neprobíhá

5. V jakém rozsahu probíhala preventivně výchovná činnost v mateřských, základních a středních školách pro zdravotně postižené osoby v letech 2010 – 2015 (počet akcí a přibližný počet hodin)?

	Mateřské školy		Základní školy		Střední školy	
	Počet akcí	Počet hodin	Počet akcí	Počet hodin	Počet akcí	Počet hodin
2010						
2011						
2012						
2013						
2014						
2015						

6. Kolik dětí, žáků a studentů a kolik pedagogů bylo při preventivně výchovné činnosti v letech 2010 – 2015 proškoleny ve školách pro zdravotně postižené osoby?

	Mateřské školy		Základní školy		Střední školy	
	Počet dětí	Počet pedagogů	Počet žáků	Počet pedagogů	Počet studentů	Počet pedagogů
2010						
2011						
2012						
2013						
2014						
2015						

7. Máte k dispozici pomůcky pro nevidomé k výuce problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ v Braillově písmě?
- ano
 - spíše ano
 - spíše ne
 - ne
8. Máte možnost realizovat přednášky k problematice „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ ve znakovém jazyce?
- ano
 - spíše ano
 - spíše ne
 - ne

8.a Pokud jste odpověděl/a ano nebo spíše ano, uveďte, kdo přednášky pro sluchově postižené osoby ve znakovém jazyce realizuje?

a) příslušník hasičského záchranného sboru ve služebním poměru podle zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních nebo zaměstnanec České republiky zařazený v hasičském záchranném sboru v pracovním poměru podle zákoníku práce

b) pedagog školy, ve které se preventivně výchovná činnost realizuje

c) tlumočnick

d) jiné.....

9. Máte k dispozici pomůcky pro výuku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ pro mentálně postižené (hry, obrázky, pohádky, říkanky,...)?

a) ano

b) spíše ano

c) spíše ne

d) ne

10. Realizujete ve Vašem kraji nácvik evakuace v zařízeních sdružující zdravotně postižené osoby?

a) ano

b) spíše ano

c) spíše ne

d) ne

Příloha B

Dobrý den,

jmenuji se Petra Dvořáková a studuji na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, obor „Ochrana obyvatelstva se zaměřením na chemické, biologické, radiologické a jaderné noxy a výbušniny“.

Zpracovávám bakalářskou práci na téma „Výchova a vzdělávání zdravotně postižených osob na úseku problematiky ochrany obyvatelstva - tvorba vzdělávacích materiálů“

Dotazník, který jste právě obdržel/a, je určen pro školy a výchovná zařízení na území Kraje Vysočina. Prosím o vyplnění tohoto dotazníku, je anonymní a bude použit pouze ke statistickému zpracování, jako výzkumná část mé práce.

Vaši odpověď zakroužkujte či doplňte.

Děkuji za vyplnění.

Petra Dvořáková

Název školy: _____

Druh školy:

- a) mateřská škola
- b) základní škola
- c) střední škola

Počet dětí/žáků/studentů Vaší školy: _____

Počet dětí/žáků/studentů:

- a) se zrakovým postižením: _____
- b) se sluchovým postižením: _____
- c) s tělesným postižením: _____
- d) s mentálním postižením: _____
- e) s kombinací více postižení: _____

Počet pedagogů Vaší školy: _____

Počet pedagogů věnujících se problematice „Ochrana člověka za mimořádných událostí“: _____

1. V jakém rozsahu probíhá na Vaší škole výuka problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“?

- a) výuka této problematiky neprobíhá
- b) do 4 hodin za školní rok
- c) do 6 hodin za školní rok
- d) více jak 6 hodin za školní rok

2. Jsou na Vaší škole dostačující pomůcky pro výuku týkající se problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

3. Jsou na Vaší škole dostačující pomůcky pro výuku týkající se problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ pro zdravotně postižené osoby?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

4. Jsou na Vaší škole k dispozici pomůcky pro nevidomé k výuce problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ v Braillově písmě?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

5. Je na Vaší škole možnost přednášek k problematice „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ ve znakovém jazyce?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

6. Máte k dispozici pomůcky pro výuku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ pro mentálně postižené (hry, obrázky, pohádky, říkanky,...)?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

7. Byli Vaši pedagogové věnující se problematice „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ speciálně proškoleni?

- a) ano, v dostatečné míře
- b) ano, ale v nedostatečné míře
- c) ne
- d) nevím

8. Uvítal/a byste možnost dalšího speciálního proškolení pedagogů věnujících se problematice „Ochrana člověka za mimořádných událostí“?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

9. Probíhají na Vaší škole praktická cvičení nebo nácviky k tématice „Ochrana člověka za mimořádných událostí“?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

10. Probíhá na Vaší škole preventivně výchovná činnosti Hasičského záchranného sboru Kraje Vysočina?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

11. Pořádáte exkurze na stanice Hasičského záchranného sboru Kraje Vysočina?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

Příloha C

Dobrý den,

jmenuji se Petra Dvořáková a studuji na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, obor „Ochrana obyvatelstva se zaměřením na chemické, biologické, radiologické a jaderné noxy a výbušniny“.

Zpracovávám bakalářskou práci na téma „Výchova a vzdělávání zdravotně postižených osob na úseku problematiky ochrany obyvatelstva - tvorba vzdělávacích materiálů“

Dotazník, který jste právě obdržel/a, je určen pro školy a výchovná zařízení na území Kraje Vysočina. Prosím o vyplnění tohoto dotazníku, je anonymní a bude použit pouze ke statistickému zpracování, jako výzkumná část mé práce.

Vaši odpověď zakroužkujte či doplňte.

Děkuji za vyplnění.

Petra Dvořáková

Název školy: _____

Druh školy:

- a) mateřská škola
- b) základní škola
- c) střední škola

Váš věk:

- a) 18 – 26 let
- b) 27 – 35 let
- c) 36 – 44 let
- d) 45 a více let

Vaše pohlaví:

- a) muž
- b) žena

Délka Vaší praxe: _____

Nejvyšší dosažené vzdělání:

- a) středoškolské bez maturitní zkoušky
 - b) středoškolské s maturitní zkouškou
 - c) vyšší odborné vzdělání
 - d) vysokoškolské – bakalářské
 - e) vysokoškolské – magisterské
 - f) vysokoškolské – doktorandské
-

BLOK I. - SEBEREFLEXE

1. Vzděláváte se na úseku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

2. Považujete vzdělávání pedagogů na úseku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ za dostačující?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

3. Využil/a byste další možnost vzdělávání v problematice „Ochrana člověka za mimořádných událostí“?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

4. Považujete své vědomosti v této oblasti za dostačující?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

5. Jakou formu sebevzdělávání preferujete?

- a) přednášky a semináře
- b) samostudium předpisů a vydaných materiálů k problematice
- c) e-learning
- d) jiné: _____

6. Považujete vzdělávání pedagogů v oblasti problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ za důležité?

- a) ano
 - b) spíše ano
 - c) spíše ne
 - d) ne
-

BLOK II. – VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ, ŽÁKŮ A STUDENTŮ

1. V jakém rozsahu zajišťujete výuku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ na svých hodinách?

- a) výuku této tematiky nezajišťuji
- b) do 4 hodin za školní rok
- c) do 6 hodin za školní rok
- d) více jak 6 hodin za školní rok

2. Myslíte si, že rozsah hodin je pro výuku dané problematiky dostačující?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

2.a Pokud jste odpověděl/a NE nebo SPÍŠE NE, jaký rozsah hodin by byl podle Vás dostačující? _____

3. Považujte vzdělávání studentů v oblasti problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ za důležité?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

4. Jaké používáte metody při výuce?

- a) monologické (přednáška vyučujícího)
- b) dialogické (rozhovory, besedy)
- c) hry
- d) videa
- e) PC programy
- f) exkurze
- g) jiné: _____

5. Máte k dispozici dostačující pomůcky pro výuku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

- 6. Máte k dispozici dostačující pomůcky pro výuku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ pro zdravotně postižené osoby?**
- a) ano
 - b) spíše ano
 - c) spíše ne
 - d) ne
- 7. Jsou na Vaší škole k dispozici pomůcky pro nevidomé k výuce problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ v Braillově písmě?**
- a) ano
 - b) spíše ano
 - c) spíše ne
 - d) ne
- 8. Je na Vaší škole možnost přednášek k problematice „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ ve znakovém jazyce?**
- a) ano
 - b) spíše ano
 - c) spíše ne
 - d) ne
- 9. Máte k dispozici pomůcky pro výuku problematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ pro mentálně postižené (hry, obrázky, pohádky, říkanky,...)?**
- a) ano
 - b) spíše ano
 - c) spíše ne
 - d) ne